

ОБЩИНА БРАТЯ ДАСКАЛОВИ

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 - 2028г.

Март 2021 г.

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

I	Увод	4
II	Нормативна уредба	5
1.	Анализ на международно и национално екологично законодателство	5
2.	Хармонизация на национално и екологично законодателство в областта на околната среда с това на европейския съюз	6
3.	Мерки за осъществяване на политиките в областта на околната среда	13
III	Разработване на общинска програма за опазване на околната среда на община Братя Даскалови	16
1.	Анализ на компонентите на околната среда	17
1.1.	Обща характеристика на района	17
1.2.	Природо- географска и климатична характеристика	25
1.3.	Данни и информация отнасящи се до околната среда	28
1.3.1.	Атмосферен въздух	28
1.3.2.	Води	32
1.3.3.	Почви и нарушени терени	38
1.3.4.	Защитени територии и биоразнообразие	42
1.3.5.	Отпадъци	48
1.3.6.	Шум	51
1.3.7.	Зелени площи в населените места	52
1.3.8.	Радиационна обстановка и влияние на нейонизиращи лъчения	53
1.3.9.	Управление	54
1.3.10.	Икономическо състояние	56
1.3.11.	Финансово състояние	59
1.3.12.	Демографско състояние	61
1.3.13.	Социално икономическо развитие	62
2.	Анализ на силните и слабите страни, възможности и заплахи (SWOT-анализ). Визия на Общината.	63
3.	Цели и приоритети	68
4.	План за действие	70
5.	Организация и изпълнение на програмата	78
6.	Заклучение	79
IV	Приложения	80

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

ГИС	Географска информационна система
ЕЕ	Енергийна ефективност
ЕС	Европейски съюз
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЭБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ЗОС	Закон за общинската собственост
ЗПЧП	Закон за публично-частното партньорство
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ИПГВР	Интегриран план за градско възстановяване и развитие
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
МИЕ	Министерство на икономиката и енергетиката
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МОН	Министерство на образованието и науката
МП	Министерство на правосъдието
МРР	Министерство на регионалното развитие
МСП	Малки и средни предприятия
МТС	Министерство на транспорта и съобщенията
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
НСИ	Национален статистически институт
ОПИП	Оперативна програма „Иновации и предприемачество”
ОПНОИР	Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж”
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда”
ОПРСР	Оперативна програма „Развитие на селските региони”
ОПР	Общински план за развитие
ОПРР	Оперативна програма „Региони в растеж” 2014-2020 г.
ОУП	Общ устройствен план
ПОС	Програма за управление на околната среда
ПУП	Подробен устройствен план
ПЧП	Публично-частно партньорство
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и води
СКФ	Структурни и Кохезионен фонд
ТП	Техническа помощ
УО	Управляващ орган
ФЛАГ	Фонд за органите на местното самоуправление в България – ФЛАГ

I УВОД

Опазването на околната среда е сред най-важните приоритети на съвременното общество. За запазване на природните богатства на страната и осигуряването на здравословна околна среда за живот, труд и отдых на населението е необходимо да се провежда целенасочена и комплексна екологична политика на държавата. Нейни задължителни елементи са изграждането и усъвършенстването на законодателството и нормативната уредба и наличието на институции, осигуряващи постоянен контрол и оценка на състоянието на околната среда, вземане на управленски решения и тяхната реализация.

Законовите разпоредби в сферата на опазване на околната среда имат многопосочен характер, поради което те са практически ефективни само когато са подкрепени с конкретни форми на реализация. Една от тези конкретни форми е изготвянето на програма за опазване на околната среда приложима на местно ниво, като се интегрират икономическите и социалните цели при планиране на дейностите в тази област.

Въпросът за Общинска програма за опазване на околната среда се поставя на Първата конференция на министрите на околната среда през 1991г., на която е взето решение да се създаде Обща програма за опазване на околната среда за страните от Европа, която да служи като рамка за по-добра координация на усилията за възстановяване и опазване на околната среда на национално и международно ниво.

Концепцията за устойчиво развитие, приета на Конференцията на ООН за околна среда и развитие в Рио де Жанейро през 1992г., формулира новите принципи за организиране на дейностите в обществото. Приет е “Дневен ред 21” - план за действие на ООН, който в процеса на вземане на решения за околната среда отрежда много важна роля на местните власти - те са най-близо до хората до проблемите и в много случаи най-близо до решенията.

II НОРМАТИВНА УРЕДБА

1. Анализ на международно и национално екологично законодателство

1.1. Структура на правото на Европейския съюз в областта на околната среда.

Правото на ЕС се състои от три различни, но взаимосвързани типа от законодателство.

1.1.1. “Първично законодателство”, което включва Договорите за създаване на Европейските общности (Договорът от Маастрихт, 1992г. за ЕС) и което е резултат от директните преговори между правителствата на Държавите - членки. Договорите изискват последваща ратификация от националните парламенти и очертават основните принципни положения, които се доразвиват и регламентират в пълнота от т.нар. “вторично законодателство” - Директиви, Регулации, Решения. Член 2,3, ал.К и 130 г-т от Договора на Европейската общност са нормативната база в сферата на околната среда.

1.1.2. “Вторично законодателство”, е резултат от законотворческата дейност на институциите на ЕС и се издава въз основа на Договорите и доразвива и регламентира в пълнота установените в тях общи положения. Вторичното законодателство може да бъде под формата на:

Регулации (Регламенти), които се прилагат директно и са обвързващи за Държавите - членки, без да е необходимо те да пренасят техните разпоредби в своето национално законодателство.

Директиви, които обвързват Държавите членки по отношение на резултата, който трябва да бъде постигнат в определен срок, като оставят националните власти да изберат формата и метода за постигането му. Важно място в областта на околната среда заемат Рамковите директиви. Те поставят общи принципи, процедури и изисквания към законодателството на ЕС в различните сектори от областта на околната среда, на които трябва да отговарят всички останали директиви в съответната област.

Решения, които са задължителни за страните до които са адресирани: (Държава членка, физическо или юридическо лице). Те също не изискват въвеждане в националното законодателство.

Препоръки и мнения, които нямат обвързващ характер.

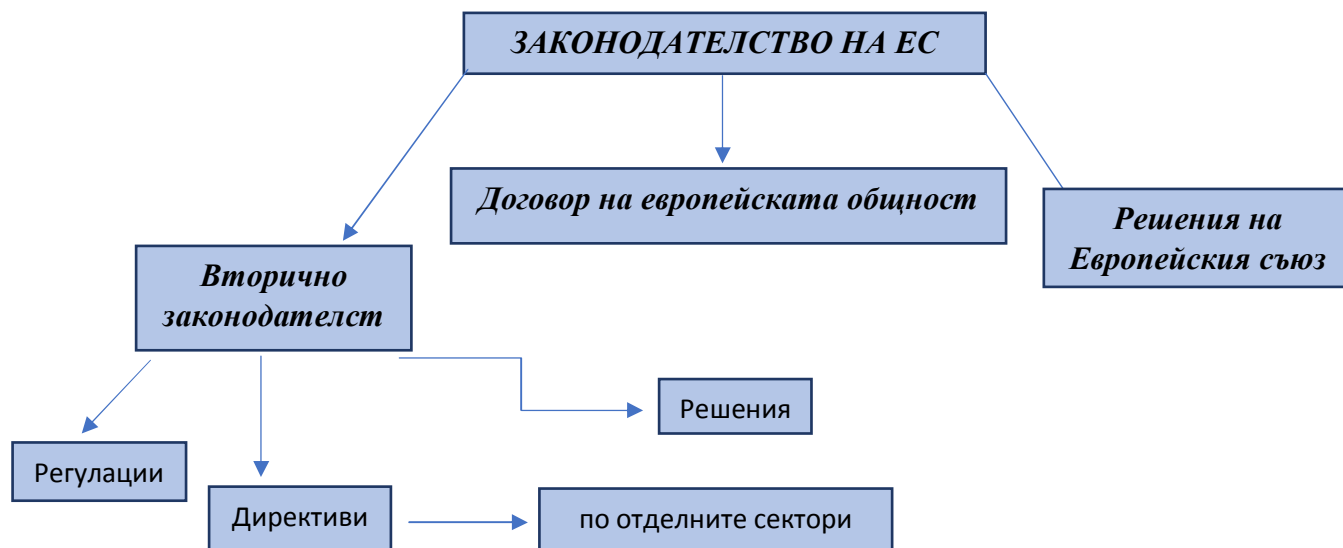
1.1.3. Решения на Европейския съд. Тяхната функция е да тълкуват текстове на първичното и вторичното законодателство и да разрешават възникналите спорове по тяхното прилагане.

От своя страна Европейското законодателство в областта на околната среда се подразделя в няколко сектора:

- хоризонтално законодателство;
- качество на въздуха;
- управление на отпадъците;

- качество на водите;
- контрол на промишленото замърсяване и управление на риска;
- химически вещества и генетично модифицирани организми;
- шум от машини и превозни средства;
- ядрена безопасност и защита от радиация.

Нагледно, структурата на законодателството на Европейския съюз е изобразено по следния начин (Фиг.1):

Фиг. 1

2. Хармонизация на националното законодателство в областта на околната среда с това на Европейския съюз.

Законодателството в областта на околната среда предвижда специфични видове нормативни, административни и инвестиционни мерки, в зависимост от секторния му обхват. Наред с това има и значителен брой хоризонтални мерки, касаещи въпросите на екологичното управление, които са изключително важни за постигането на една от най-значимите цели в съвременното управление на околната среда в Европа - интегрираното предотвратяване и контрол на замърсяването на околната среда по всички компоненти едновременно.

2.1. Основен екологичен закон - Закон за опазване на околната среда (ЗООС).

Рамката на съвременното екологично законодателство в България се поставя от Закона за опазване на околната среда (ЗООС – обн. ДВ бр.91/2002г. посл. изм.и доп. ДВ бр.101/22.12.2015г.).Той ревизира системата от екологичните стандарти и въвежда принципите: „Замърсителят плаща”, „Правото на обществеността да бъде информирана” и „Превенция на замърсяването”. Освен това законът урежда въпросите с опазването и ползването на компонентите на околната среда, процедурата по оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС), финансирането на дейностите, правата и задълженията на отговорните институции. Съгласно чл.81 от ЗООС се оценява

въздействието върху околната среда на планове, програми и на инвестиционни предложения за строителство,

дейности и технологии или на техни изменения или разширения, при осъществяването, на които са възможни значителни въздействия върху околната среда.

2.2. Законодателство.

В процеса на хармонизация на националното законодателство с европейското екологично право, през последните години Министерството на околната среда и водите в сътрудничество с други министерства е разработило редица нормативни акта, хармонизиращи българското законодателство със съответни актове на законодателството на ЕС. Изготвените нормативни актове, съгласно ранга си са приети от Народното събрание и Министерски съвет на Р. България. Във всички нормативни актове, приети през последните години, специално внимание се отделя на определянето на компетенциите, правата и задълженията на администрацията на централно, регионално и местно ниво за прилагането и налагането на изискванията, произтичащи от постиженията на правото на ЕС.

Основните изисквания за опазване на околната среда, респективно функциите на различните администрации, са въведени чрез следните секторни закони:

- **Закон за опазване на околната среда (ЗООС);**
- **Закон за опазване на чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ);**
- **Закон за управление на отпадъците (ЗУО);**
- **Закон за водите (ЗВ);**
- **Закон за защитените територии (ЗЗТ);**
- **Закон за лова и опазване на дивеча (ЗЛОД);**
- **Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси;**
- **Закон за лечебните растения (ЗЛР);**
- **Закон за почвите (ЗП);**
- **Закон за биологичното разнообразие (ЗБР)**

2.2.1. Хоризонтално законодателство

- *Закон за опазване на околната среда (ДВ, бр. 91/ от 25.09.2002г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 21/13.03.2020г.)*
- *Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (ДВ, бр. 25/18.03.2003 г. посл. изм. и доп. ДВ. бр. 67 от 23.08.2019 г.)*
- *Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (ДВ, бр. 57/2004г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 67 от 23.08.2019 г.)*

2.2.2. Качество на въздуха

- *Закон за опазване чистотата на атмосферния въздух (обн. ДВ бр. 45/28.05.1996г., посл. изм. и доп. ДВ., бр. 81/15.10.2019 г.).* Прилага се към стационарните и подвижни източници на замърсяване. Урежда изисквания към емисии от източниците, към качеството на атмосферния въздух, изисквания към продукти и процеси, събиране и предоставяне на информация, санкции за нарушителите, задължения на държавата, общините, физическите и юридическите лица.

Програма за опазване на околната среда в община Братя Даскалови 2021 – 2028 г.

- Наредба №1/2005г. за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители) изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии (обн. в ДВ.бр.64/2005г.) ;

- Наредба №6/1999г. за реда и начина за измерване на емисиите от вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници (обн. ДВ.бр.31/1999г., посл. изм. и доп. ДВ.бр.61/28.07.2017 г.);

- Наредба №7/1999г. за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (обн. в ДВ.бр.45/1999г.);

- Наредба №10/2003г. за норми за допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на серен диоксид, азотни оксиди и общ прах, изпускани в атмосферния въздух от големи горивни инсталации (обн. в ДВ.бр.93/21.10.2003 г., посл. изм. и доп. ДВ.бр.63/31.07.2018 г.);

- Наредба №12/2010г. за норми на серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух (обн. в ДВ.бр.58/30.07.2010г.).

2.2.3. Управление на отпадъците

- Закон за управление на отпадъците (обн. ДВ, бр. 53/13.07.2012г., посл. изм. ДВ.,бр.105/30.12.2016г.). Законът за управление на отпадъците (ЗУО) урежда екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права, задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им, както и различни форми на контрол. Със ЗУО е въведена йерархия за управление на отпадъците с първи приоритет предотвратяване на образуването на отпадъците, следвано от оползотворяването им и на последно място екологосъобразното им обезвреждане. Законът регламентира задълженията на лицата, извършващи дейности по третиране и транспониране на отпадъците, въвежда изискване и за представяне на документи относно отчета и информацията за дейностите с отпадъци. Определени са контролните органи и обхвата на тяхната компетентност.

- Закон за ратификация на Базелската конвенция за контрол на трансграничния превоз на опасни отпадъци и тяхното третиране (обн. ДВ. бр.8 от 26.01.1996г.);

- Наредба №2 за класификация на отпадъците (обн. ДВ, бр.46 /01.06.2018г.);

- Наредба №4 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр. 36 /2013г. изм. и доп. ДВ.бр.82/05.10.2018 г.);

- Наредба №7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци (обн., ДВ, бр. 81/2004 г.);

- Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (обн. ДВ, бр. 80/2013г., посл. изм. ДВ.,бр.13/07.02.2017г.);

Програма за опазване на околната среда в община Братя Даскалови 2021 – 2028 г.

- Наредба № 1/2014г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри(обн., ДВ, бр. 51/2014г. изм. и доп. ДВ.бр30/31.03.2020 г.);
- Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци (обн., ДВ, бр. 111 от 27.12.2013 г., посл. изм. ДВ. бр.7/20.01.2017г.)
- Наредба за разделно събиране на биоотпадъците, приета с ПМС № 275 от 06.12.2013 г. (обн. ДВ, бр. 107 от 13.12.2013 г., посл. изм. ДВ. бр.47/05.06.2018 г.)
- Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г. (обн. ДВ, бр. 11 от 31.1.2017 г.).
- Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, приета с ПМС 277 от 5.11.2012 г. (обн., ДВ, бр. 89 от 13.11.2012 г., в сила от 13.11.2012 г.)
- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци (приета с ПМС № 53 от 1999 г., ДВ, бр.29/1999 г.)
- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки (обн., ДВ, бр. 85/06.11.2012 г., изм. и доп., бр. 60/20.07.2018 г.)
- Наредба № 3 за изискванията към инсталации, произвеждащи титанов диоксид (обн. ДВ, бр. 49/04.06.2013 г.)
- Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства (Приета с ПМС № 11 от 15.01.2013 г., обн., ДВ, бр. 7 от 25.01.2013 г., в сила от 25.01.2013 г., изм. и доп., бр. 95 от 1.11.2013 г., в сила от 1.11.2013 г., изм., бр. 60 от 22.07.2014 г., в сила от 22.07.2014 г., бр. 57 от 28.07.2015 г., в сила от 28.07.2015 г., изм. и доп. ДВ.бр.60/20.07.2018 г.)
- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието (Приета с ПМС № 201 от 4.08.2016 г., обн., ДВ, бр. 63 от 12.08.2016 г.).
- Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори (Приета с ПМС № 351 от 27.12.2012 г., обн., ДВ, бр. 2 от 8.01.2013 г., в сила от 8.01.2013 г., попр., бр. 6 от 22.01.2013 г., изм. и доп., бр. 51 от 11.06.2013 г., в сила от 11.06.2013 г.)
- Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти (приета с ПМС № 352 от 27.12.2012 г., обн. ДВ. бр.2 от 08.01.2013 г.)
- Наредба за изискванията за реда и начина за инвентаризация на оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили, маркирането и почистването му, както и за третирането и транспортирането на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили (обн., ДВ, бр. 70 от 22.08.2014 г.)
- Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване (обн. ДВ, бр. 100 от 19.11.2013 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. и доп. ДВ.бр.60/20.07.2018 г.)

Програма за опазване на околната среда в община Братя Даскалови 2021 – 2028 г.

- Наредба за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци (обн., ДВ, бр. 53 от 10.06.2008 г., посл. изм. бр. 100 от 19.11.2013 г., в сила от 1.01.2014 г.).
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми (Приета с ПМС № 221 от 14.09.2012 г., обн. ДВ. бр.73 от 25.09.2012 г., изм. и доп. ДВ.бр.60/20.07.2018 г.)

2.2.4. Качество на водите

- Закон за водите (обн.ДВ, бр. 67 / 27.07.1999г., в сила от 28.01.2000г., посл. изм. и доп., бр. 12 от 3.02.2017 г. изм. и доп. ДВ.бр.213/13.03.2020 г.). Определя условията за опазването и използването на водите и водните обекти. Целта на ЗВ е осигуряване на единно и балансирано управление на водите в интерес на обществото, защита на здравето на населението и устойчивото развитие на страната;
- Наредба №1/10.10.2007г. за проучване, ползване и опазване на подземните води (ДВ, бр. 87/30.10.2007г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.102/23.12.2016г.);
- Наредба №1/11.04.2011г. за мониторинг на водите (ДВ, бр.34/29.04.2011г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 20/15.03.2016г.);
- Наредба №2 за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници (ДВ, бр. 27/11.03.2008г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.97/09.12.2011г.);
- Наредба № 2/08.06.2011г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точковите източници на замърсяване (обн. ДВ., бр. 47/21.06.2011г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.48/27.06.2015г.);
- Наредба №3/16.10.2000г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно – битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за профилактични, питейни и хигиенни нужди (обн.ДВ, бр. 88/27.10.2000г.);
- Наредба №4 за изискванията към качеството на води, предназначени за обитаване от риби и черупкови организми (ДВ бр. 88/27.10.2000г.);
- Наредба №5/30.05.2008г. за управление качеството на водите за къпане (обн. ДВ.бр. 53/10.06.2008г., изм. и доп. ДВ. бр.5/18.01.2013г.);
- Наредба №6 за емисионни норми за допустимо съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти (ДВ, бр.97/2000г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.24/23.03.2004г.);
- Наредба №7/14.11.2000г. за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места (ДВ, бр. 98/01.12.2000г.);
- Наредба № 9/2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели (обн. ДВ., бр. 30/2001г., посл. изм. и доп. ДВ., бр.102/12.12.2014г.);
- Наредба за реда и начина на оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието (приета с ПМС № 201/04.08.2016 г., обн., ДВ., бр.63/12.08.2016г.).

2.2.5. Защита на природата

Националното законодателство покрива опазването на биологичното разнообразие и устойчивото използване на неговите компоненти, като фокуса е поставен основно върху опазването, отколкото върху устойчивото използване. Общите принципи и мерки за опазване на биологичното разнообразие са описани в ЗООС. Опазването и устойчивото ползване на биологичното разнообразие в страната е регламентирано в следните закони:

- *Закон за биологичното разнообразие (ДВ, бр. 77/ 09.08.2002г., посл. изм. ДВ, бр.98/27.11.2018 г.);*
- *Закон за защитените територии (ДВ, бр. 133/ 11.11.1998г., посл. изм. ДВ, бр. 1/03.01.2019 г.);*
- *Закон за лечебните растения (ДВ, бр. 29/ 07.04.2000г., посл. изм. ДВ, бр. 96/01.12.2017г.);*
- *Закон за лова и опазване на дивеча (ДВ, бр. 78/2000г., посл.изм. и доп.ДВ. бр.74 /20.09.2019г.);*
- *Закон за рибарството и аквакултурите (ДВ, бр. 41/2001г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.98/13.12.2019г.) и подзаконовите нормативни актове към тях:*
- *Наредба за условията и реда за разработване на планове за управление на защитени територии (ДВ, бр.13/2000г.,посл. изм. и доп. ДВ. бр.55/07.07.2017 г.);*
- *Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (ДВ, бр. 73/11.09.2007г., посл.изм. и доп.ДВ.бр.94/30.11.2012г.);*
- *Наредба № 2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, издадена от министъра на околната среда и водите (ДВ бр.14/20.02.2004г.);*

2.2.6. Индустриално замърсяване и управление на риска

Транспонирането на изискванията се осигурява от следните нормативни актове:

- *Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (ДВ.бр.43/ 29.04.2008г., посл. изм. и доп.ДВ. бр. 58 от 18.07.2017г.);*
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (ДВ,бр.25/18.03.2003г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.3 от 5 Януари 2018г.);*
- *Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (ДВ. бр.57/02.07.2004г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 12/12.02.2016г.);*
- *Наредба за условията и реда за определяне на отговорността на държавата и за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация (ДВ,бр.66/30.07.2004г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.96/06.12.2011г.);*
- *Наредба за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни (ДВ. бр. 80/09.10.2009г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.5/19.01.2016г.);*

Страната успешно приключи изпълнението на поетите ангажименти в процеса на транспониране на Европейското законодателство по химикалите и предотвратяването

на големи промишлени аварии, в хармонизирано национално законодателство за управление на химичните вещества и препарати, и предотвратяване на големи промишлени аварии.

2.2.7. Химични вещества и смеси

Общественият отношения в страната, свързани с контрола и управлението на химичните вещества и препарати, като фактор, който въздейства на околната среда и човешкото здраве, са регулирани в редица нормативни актове с различен ранг - закони, наредби, правилници и др.

- *Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (обн., ДВ, бр. 10/ 04.02.2000г., посл. изм. и доп. ДВ.бр. 17/26.02.2019 г.).* Той урежда условията и реда за пускането на пазара, търговията, вноса, износа и употребата на химични вещества и смеси, държавния контрол върху тях, както и правата и задълженията на физическите и юридическите лица, осъществяващи горепосочените дейности, с цел защита на здравето и живота на хората и опазване на околната среда и в съответствие с изискванията на европейското законодателство. ЗЗВХВС създава правно основание за приемане на редица подзаконовни нормативни актове по прилагането му.

2.2.8. Генетично модифицирани организми

- *Закон за генетично модифицирани организми (обн. ДВ бр.27/29.03.2005г., посл.изм. ДВ, бр.58 от 18 Юли 2017 г.).*

2.2.9. Шум

Контролът и управлението на шума, като фактор, който въздейства на околната среда и човешкото здраве, се регулират частично в редица, недостатъчно обвързани помежду си нормативни актове с различен ранг - от закон до ведомствени наредби и нормативи.

- *Закон за защита от шума в околната среда (ДВ, бр. 74 / 13.09.2005г., в сила от 01.01.2006г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.60 от 30.07.2019 г.).*

- *Наредба № 6 от 26.06.2006г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението;*

- *Наредба за същественият изисквания и оценяване съответствието на машини и съоръжения, които работят на открито, по отношение на шума, излъчван от тях във въздуха. (обн.ДВ, бр. 11/2004г., посл. изм. ДВ. бр.37/08.05.2007г.).*

2.2.10. Ядрена безопасност и защита от радиация

С приемането на *Закона за безопасно използване на ядрената енергия (ДВ, бр.63/28.06.2002г., посл. изм. ДВ, бр. 17/25.02.2020 г.)* се въвежда Член 33 и Член 37 от Договора Евратом и се позволява въвеждане в българското законодателство на

достиганията на правото на ЕС в областта на ядрената безопасност и радиационна защита.

Приети и влезли в сила са следните подзаконовни актове:

- *Наредба за условията и реда за определяне на зони с особен статут около ядрени съоръжения и обекти с източници на йонизиращи лъчения, приета с ПМС №187/2004г., (посл. изм. ДВ, бр.55/07.07.2017 г.)*

- *Наредба за основните норми на радиационна защита, приета с ПМС № 190/2004г. (обн.ДВ. бр.76/05.10.2012г.).*

- *Наредба за радиационна защита при дейности с източници на йонизиращи лъчения, приета с ПМС 200/2004г. (обн.ДВ,бр.74/24.08.2004г., посл. изм. ДВ, бр.76/05.10.2012г.).*

3. Мерки за осъществяване на политиките в областта на околната среда.

3.1. Превантивни мерки

3.1.1. ОВОС за инвестиционни намерения

Процедурата по ОВОС в България е въведена през 1991г. със Закона за опазване на околната среда. Регламентираната процедура е съобразена с Директива на ЕС (85/337/ЕЕС) и въвежда превантивната дейност, като основен принцип на управление на околната среда.

Пълно транспониране на изискванията на Директива 85/337/ЕЕС, изменена и допълнена с Директива 97/11/ЕС е постигнато с новия ЗООС и с Наредбата за условията и реда за извършване на ОВОС на инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии, приета през 2003г. (обн. ДВ. бр.25/18.03.2003г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.12 от 12 Февруари 2016г.) Приложение № 1 на ЗООС съдържа списък на инвестиционните предложения, които са предмет на задължителна ОВОС, а Приложение № 2 - инвестиционни предложения, за които се извършва преценяване на необходимостта от ОВОС.

Общините/кметствата са пряко ангажирани в процеса на ОВОС чрез подпомагане на провеждането на консултации със засегнатото население и общественост и създаване на организация за провеждане на общественото обсъждане на доклада за ОВОС.

Оценката на въздействие върху околната среда се извършва в най-ранния етап на инвестиционния процес. Предвид някои допълнителни етапи в процедурата се издават два вида решения - решение за преценяване на необходимостта от ОВОС и решение по ОВОС.

През последните години ОВОС се утвърди като важен инструмент за идентифициране на неприемливите и неблагоприятните въздействия върху околната среда и мерките за тяхното предотвратяване или смекчаване. Тези цели се постигат чрез прилагането на систематичен анализ на предложената дейност по отношение на последствията върху съществуващата околна среда, като чрез промени в проекта могат да бъдат предвидени и отстранени неблагоприятните екологични въздействия.

3.1.2. Екологична оценка (ЕО) на планове и програми

Изискванията на Директива 2001/42/ЕС са транспонирани в ЗООС. Предвидено е преценяване на необходимостта от изготвяне на ЕО на планове и програми, провеждане на консултации с компетентните органи по околна среда и засегнатата общественост, регламентирана е процедура при предположения за трансгранично въздействие, мерки за наблюдение и контрол при прилагането на плана или програмата.

Тази директива се базира на принципа на предотвратяване на вредните въздействия. Изяснено е за кои планове и програми следва да се извършва ЕО в България, а именно в следните области: селско стопанство, горско стопанство, рибарство, транспорт, енергетика, управление на отпадъците, управление на водните ресурси и промишленост, включително добив на подземни богатства, далекосъобщения, туризъм, устройствено планиране и земеползване, когато тези планове и програми очертават рамката за бъдещото развитие на инвестиционни предложения, включени в Приложения № 1 и 2 на ЗООС.

ОВОС и ЕО са инструменти за превантивен контрол, подпомагащи вземането на крайно решение за одобряване или отхвърляне съответно на инвестиционни предложения, планове и програми. Разликите между ОВОС и ЕО са свързани основно с вида на предмета на оценката, което е предпоставка за различия в подхода, методологията и процедурата.

3.1.3. Комплексните разрешителни (КР)

Комплексните разрешителни ефективно се прилагат от началото на м. април 2003г., като основен инструмент за предотвратяване и контрол на замърсяването на околната среда, предизвикано от работата на определени промишлени инсталации.

С приемането на ЗООС и Наредбата за условията и реда за издаване на КР за изграждането и експлоатацията на нови и експлоатация на действащи промишлени инсталации и съоръжения е постигнато пълно транспониране на изискванията на Директива 96/61/ЕС в българското законодателство.

Министърът на околната среда и водите или упълномощено от него лице е компетентен орган за издаването, преразглеждането, актуализацията и изменението на КР за инсталации и съоръжения в обхвата на ЗООС, поддръжка на информация за най-добри налични техники (НДНТ); поддръжка на информация за Методики за прилагане на НДНТ; методическо подпомагане на ИАОС и РИОСВ; поддържане на регистър с данните от издаването, преразглеждането, актуализацията и изменението на КР; създаване и поддържане база данни за емисионните норми за различните промишлени дейности, за които се издават КР. ИАОС отговаря за: изготвяне проектите за КР; поддържане публична информация за резултатите от изисквания с КР, мониторинг; изпращане на информация в Европейския регистър на емисиите на вредни вещества. Директорът на съответната РИОСВ е компетентен орган за издаването, преразглеждането, актуализацията и изменението на КР за инсталации и съоръжения извън обхвата на Приложение 4 на ЗООС, при подаване на заявление по инициатива от съответния оператор.

3.1.4. Пазарно - ориентирани мерки

ЗООС определя рамката на политиката по опазване на околната среда, в т.ч. прилагането на икономически инструменти и финансови механизми за управление на околната среда, които намират конкретно изражение в специалните екологични закони:

- Екологични продуктови такси

В ЗУО са въведени такси за пневматични гуми, за батерии и акумулатори, и за автомобили. Таксите се заплащат от производителите и вносителите на такива продукти. От 2004г. е въведена такса върху опаковки, като инструмент за прилагане на Директивата за опаковки и отпадъци от опаковки.

- Потребителски такси

Домакинствата и фирмите заплащат такси за твърди битови отпадъци, водоснабдяване, канализация и пречистване на водите. Таксите за битови отпадъци постъпват в общинските бюджети, а таксите за водоснабдяване, канализация и пречистване на водите се заплащат на В и К дружествата.

- Такси за използване на природни ресурси

Таксите за правото на водоползване и/или разрешено ползване на воден обект са дефинирани в ЗВ. За разрешителните които се издават от кмета на общината, таксите постъпват в общинския бюджет.

Със Закона за лечебните растения се регламентира заплащането на такси за ползване за събиране на билки и генетичен материал от диворастящи и за култивирани лечебни растения. Таксите постъпват в съответния общински бюджет или Държавно горско стопанство в зависимост от терена от който са събрани лечебните растения.

Със Закона за концесиите и специалните закони, се регламентира предоставянето на концесия на редица природни ресурси: гори, минерални води, подземни природни богатства и др. изключително държавна собственост. Концесионерите заплащат на държавата концесионни такси.

Основна форма е финансиране на общински публични екологични проекти - основно в областта на водоснабдяване, канализация и пречистване на водите и управление на отпадъците. Източници на финансирането са държавния бюджет (ДБ), Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) и в известна степен - общинските бюджети. Финансират се от ПУДООС и екологични проекти на фирми под формата на кредити при облекчени условия.

3.1.5. Доброволни ангажменти на предприятията

Това са най-новите инструменти за управление на околната среда в България. От една страна, те не са задължителни за прилагане от съответните организации, а от друга, са в състояние съществено да подпомогнат предприятията при въвеждането и спазването на „задължителни” изисквания.

В България след приемането на стандарта ISO 14001 (1998г.) постепенно започна процес на въвеждане на системи за управление по околната среда и тяхното сертифициране.

III РАЗРАБОТВАНЕ НА ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА БРАТЯ ДАСКАЛОВИ

Програмата за опазване на околната среда на община Братя Даскалови за периода 2021-2028 г. е изготвена в съответствие с актуалните изисквания на Закона за опазване на околната среда на Република България и се одобрява от Общинския съвет. Тя цели постигане на съответствие с актуалните законови изисквания в областта на околната среда.

Програмата за опазване на околната среда на община Братя Даскалови ще бъде основният документ за провеждане на политика по околна среда в общината. С нея ще се идентифицират и планират нужните действия, срокове и източници на финансиране. Основната цел на тази програма е да спомогне за подобряване на екологичната обстановка и опазване на околната среда в община Братя Даскалови.

“Срещата на върха за Земята” в Рио де Жанейро през 1992 г. формулира няколко фундаментални и дългосрочни решения, ангажиращи международната общност с определени ключови принципи на екологичната политика, които са и в основата на Националната стратегия за околна среда:

- Принципът на превантивните мерки, основаващи се на най-добрите съществуващи научно-технически постижения, с цел да се намалят рисковете за хората и околната среда.
- Принципът “Замърсителят плаща”, който означава, че на всички нива разходите по предотвратяването и отстраняването на екологичното замърсяване се носят ототговорните за причиняването им.
- Принципът, че защитата на околната среда е обща задача за правителствата, гражданите и промишлеността, осъществявана чрез сътрудничество между тях.
- Принципът на интегрирането, който означава, че опазването на околната среда е въпрос, който не трябва да се обсъжда самостоятелно и че екологичните аспекти трябва винаги да се вземат предвид при оформянето и прилагането на политиките в многостранни области, като транспорта, енергетиката, промишленост, селското стопанство и др.

Основната цел на програмата е намиране на нови подходи, създаване на стабилна система за управление на околната среда и подобряване на екологичните условия в община Братя Даскалови.

Програмата цели:

- Акцентиране върху най-важните екологични проблеми на общината;
- Да предложи действия за тяхното преодоляване;
- Да обедини усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и предприятията на територията на общината за решаване на проблемите;
- Да се набележат мерки, чрез които общината да реализира задълженията си в рамките на правомощията си, делегирани ѝ от нормативните актове в областта на околната среда.

Решаването на възникналите екологични проблеми ще се основава на принципите на устойчиво развитие, предотвратяване на замърсяванията, последващо отстраняване на

възникналите вреди, прозрачност в процеса на вземане на решения, съхраняване на биоразнообразието и приоритетните местообитания за идните поколения и търсене на отговорност от замърсяващите околната среда граждани, производители и потребители. Програмата е документ, който може периодично да се допълва и актуализира в зависимост от настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателство и други фактори със стратегическо и местно значение.

Избраният подход за разработването на програмата съответства на одобрените от МОСВ методически указания, като основния използван апарат е стратегическото планиране, почиващо на SWOT анализ.

1. АНАЛИЗ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1.1.Обща характеристика на района

Община Братя Даскалови се намира в Горнотракийската низина, в западната част на Област Стара Загора и заема 497,434 кв.км от територията на Старозагорска област. Нареджда се на шесто място сред единадесетте общини на областта, което съставлява 9,46% от територията на област Стара Загора. Северните части се заемат от южните склонове на Сърнена Средна Гора. На 300 м източно от хижа „Каваклийка“ се намира най-високата ѝ точка – 1065,8 м. Южно от Сърнена Средна гора се простират западните части на Чирпанските възвишения, които обхващат средните части на общината. На около 3 км източно от село Голям дол, на границата с община Чирпан се издига най-високата им точка – връх Китката 850,4 м. Южните райони на общината са заети от Горнотракийската низина, която в тази част е слабо хълмиста и е с надморска височина от 150 до 250 m. Тук, югоизточно от село Мирово, на границата с община Първомай, в коритото на река Марица се намира най-ниската ѝ точка – 128 м н.в. Границите ѝ са:

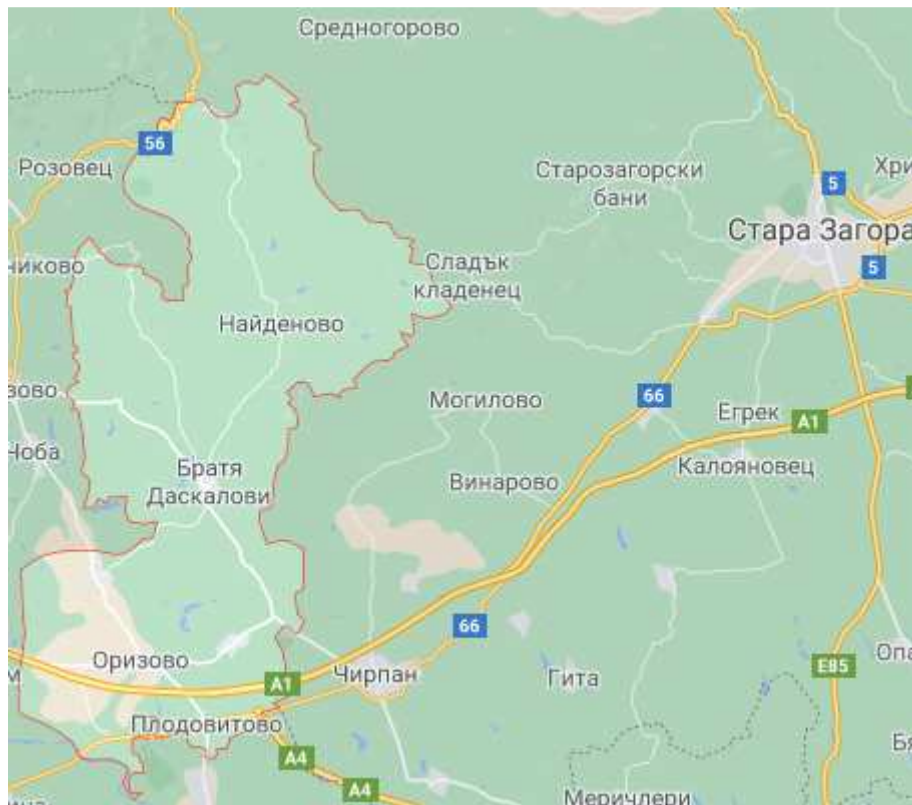
- на север – община Павел баня и община Казанлък;
- на североизток – община Стара Загора;
- на изток – община Чирпан;
- на юг – община Първомай, Област Пловдив;
- на югозапад – община Садово, Област Пловдив;
- на запад – община Раковски и община Брезово, Област Пловдив.

Транспортно – географското положение на общината е един от специфичните фактори за нейното развитие. През територията преминава трасето на еврокоридор 4, чиито елементи са автомагистрала Тракия и отклонението ѝ на югоизток – автомагистрала Марица, свързващ Западна Европа, София - Пловдив - Свиленград и Истанбул.

Административен център на Общината е с. Братя Даскалови. Общината е типичен селски район, 63 % от поземления ресурс са земеделски територии. Това предопределя селското стопанство като основен отрасъл на местната икономика. Създаването на ефективен и конкурентно способен аграрен сектор е основна цел на общинското ръководство.

С. Братя Даскалови се намира на 196.5 км източно от столицата София, 60,3 км източно от Пловдив и 36,2 км западно от областния център Стара Загора.

Община Братя Даскалови е в границите на административна област Стара Загора - Фигура 1.

Фиг. 1

По отношение на климатичните характеристики районът на община Братя Даскалови попада изцяло в климатичния район на Централна България, в преходно-континенталната подобласт. Върху климатичните условия в общината оказват влияние Стара планина от север и Родопската планинска верига от юг, които осигуряват защита от ветровете. По течението на река Омурска се чувства климатичното влияние на Средиземноморието, главно в режима на валежите.

Общината се състои от 23 населени места обособени около един център. Село Братя Даскалови – общински център и селата Верен, Голям дол, Горно Белево, Горно Ново село, Гранит, Долно Ново село, Колю Мариново, Малко Дряново, Малък дол, Марково, Медово, Мирово, Найденово, Опълченец, Оризово, Партизанин, Плодовитово, Православ, Славянин, Съединение, Сърневец и Черна гора.

Таблица на адресно регистрираните по постоянен и по настоящ адрес лица
област СТАРА ЗАГОРА община БРАТЯ ДАСКАЛОВИ

Населено място	Постоянен адрес общо	Настоящ адрес общо	Постоянен и наст. адрес в същото НМ
С. БРАТЯ ДАСКАЛОВИ	502	581	423
С. ВЕРЕН	94	201	80
С. ГОЛЯМ ДОЛ	67	105	46

Програма за опазване на околната среда в община Братя Даскалови 2021 – 2028 г.

С.ГОРНО БЕЛЕВО	185	256	156
С.ГОРНО НОВО СЕЛО	157	147	121
С.ГРАНИТ	558	661	521
С.ДОЛНО НОВО СЕЛО	58	52	37
С.КОЛЮ МАРИНОВО	27	67	17
С.МАЛКО ДРЯНОВО	60	114	44
С.МАЛЪК ДОЛ	13	36	12
С.МАРКОВО	24	51	17
С.МЕДОВО	94	179	77
С.МИРОВО	599	733	568
С.НАЙДЕНОВО	108	131	73
С.ОПЪЛЧЕНЕЦ	315	370	241
С.ОРИЗОВО	1349	1567	1236
С.ПАРТИЗАНИН	483	550	444
С.ПЛОДОВИТОВО	478	615	424
С.ПРАВОСЛАВ	108	207	82
С.СЛАВЯНИН	11	27	8
С.СЪЕДИНЕНИЕ	60	98	43
С.СЪРНЕВЕЦ	52	147	33
С.ЧЕРНА ГОРА	1398	1483	1307
Всичко за общината	6800	8378	6010
		дата 15.03.2021	

* ГРАО справка, текуща демографска статистика за постоянното население на общината

Териториалната и функционална структура на селищната мрежа в община Братя Даскалови се е формирала комплексно, под въздействието на природно географски и обществено-икономически особености, характеристиките на административно-териториалната и нормативна уредба, и множество други фактори.

Релефът на общината е разнообразен – от равнинен в южната част, през хълмист в централната, до ниско планински в северната. Полето на село Братя Даскалови се издига на север и североизток и се снишава на юг по течението на р. Омуровска. Надморската височина варира от 100 метра в най-ниската част на общината до около 500 метра в най-високата. Територията ѝ попада в пределите на Горнотракийската низина и части от Сърнена Средна гора.

Село Черна гора отстои на около 10 км. южно от общинския център с. Братя Даскалови. Разположено е на 170м надморска височина. Селото е разположено на двата бряга на река Омуровска. На територията му се разполага жп гара по линията Пловдив - Стара Загора. Основният поминък е земеделието. На 2 км в източна посока се намира местността Ягъч - гора с редки видове дъб. В близост до селото се намират останките от тракийския център при Халка Бунар.

Село Долно Ново село е разположено на около 15 км. северно от с. Братя Даскалови и на около 6-7 км. южно от вр. Каваклийка /планински курорт/ в склоновете на Сърнена Средна гора. Разположено е на 396 м. надморска височина. Селото е заобиколено от неголеми хълмове - Чона баир, Могилата, Бакаджика и др. Землището на селото граничи с тези на селата Горно Ново село /на север/, Малко Дряново /на изток/, Медово и Славянин /на запад/ и Найденово /на юг/. Селото е разположено на сравнително равно място с лек наклон на югозапад. Западно от селото тече Омуровска река, ляв приток на

река Марица. Климатът е умереноконтинентален със Средиземноморско влияние. Виреят лозя, праскови, кайсии, бадеми, рози, тютюн и традиционните житни култури. Отглежда се едър /крави/ и дребен /овце и кози/ добитък. Селската мера за паша е обширна. През селото минава третокласният път Чирпан - Братя Даскалови - Каваклийка - Павел баня. Поради изключително чистия си въздух селото е подходящо за планински туризъм (има много гъби и горски плодове). Източно от селото се намира сравнително голям язовир, който служи за напояване и развъждане на риба. На 3 километра западно от Долно Ново село се намира местността Вкаменената сватба. Това е интересен скален феномен, който според преданията представлява вкаменена от Бога сватбена церемония.

Село Голям Дол е разположено на 376м. надморска височина, близо до него е **село Малък дол**. Двете села са свързани с мост дълъг около 250 м и широк около 10 – 12 метра. Селото е сгушено в полите на Чирпанските възвишения. Близо до него тече Омуровска река. Най-отглеждани култури за района са: маслодайна роза, лавандула, лозя, зърнени култури.

Около селото има красиви местности: Мандрата, Бакърджийката, Петковата и Лозарската чешми. Всички поддържани от ловната дружинка на селото. Гората е богата на дивеч. Въздухът е чист и е прекрасно място за живеене.

Историята разказва, че селото е възникнало в дълбока древност. За това свидетелстват многобройните останки от онова време – двете калета Голямото и Лозарското, Тракийските могили, ограбени от иманяри. В подножието на Голямото кале блика студения извор на Бакърджийката. В източната част на Калето се намира люлякова гора, която пръска аромата си на голямо разстояние. През пролетта поляните са осеяни с кокичета, а по-късно с божури. На север от селото се намира Голямата могила, останала от времето на траките, но в последните години също разкопана и ограбена.

Свидетелство за древността на селото са намерените оръдия на труда още от каменната епоха. Открити са много римски и византийски монети, съхраняващи се в Старозагорския исторически музей. На юг от селото – източно от пътя в подножието на местността Дидейката, според преданията се намирали катакомби, където са провеждани тайни църковни обреди през ранно-християнската епоха. Там се срещат разноцветни стъкла, парчета от чаши и др. Впоследствие всичко е било зарито и сега трудно могат да се открият входовете. Селото е възникнало най-напред в местността Вадите – недалеч от Омуровската река. Според преданието се е появила чума. Жителите били принудени да се изселят в местността Подгорите – на юг от връх Китката, най-високата част от Чирпанските възвишения. Използвали са изворната вода на днешната чешма Мандрата.

Благодарение на плодородната земя, усилията са били насочени в земеделието, свидетелство за това са остатъци от овъглено жито, намерено в големи делви, затлачени от придошлите води на реката. И сега се намират парчета от грънци, тухли и керемиди. Според преданието реката често заливала селото при поройни дъждове и жителите били принудени отново да се преселят на друго място. Тогава се разделят на две, така възникват днешните села: Голям и Малък дол.

Село Горно Белево се разпростира на южно от общинския център, на 190 м. надморска височина. Климатът е преходно континентален. Край селото минава река Омуровска, която извира от Средна гора и се влива в река Марица. Селото е разположено на леко хълмист терен на площ 857 дка. Основният поминък на населението е земеделие. Има прекрасни условия за развитие на лозарството, технически и зърнени култури.

Селото е съществувало още през Средновековието, прадедите ни Горнобелевци са се заселили още през XI-XII век. Основание за подобни предположения ни дават прекрасните условия на живот в този район, които били оценени от древните народи. В местността „Халка Бунар“ има следи, доказващи, че районът е бил едно от средищата на древните траки, по-късно и на римляните. Тук са открити най-старите пещи за топене и обработка на метал и изработка на керамични изделия.

За древния произход на с. Горно Белево говори и един документ от 1576г., който представлява списък на селищата, чиито по-едри овцевъди се задължавали да доставят жива стока за нуждите на султанския двор. Освен това – съхранените спомени за манастира и черкви, както и имената на местности, говорят за съществуването на селото още по време на Византийското владичество.

В землището на селото има два извора „Халка Бунар“ и „Казлъка“. Изворът „Халка Бунар“ е голям, с кръгла форма и с диаметър 10 – 12 м. През 1964 г. е завършено каптирането му. С неговата вода се водоснабдяват селата Черна гора, Оризово, Опълченец и Партизанин. Водата на извора „Казлъка“ е с по-малък дебит и основно се е използва за напояване.

От основаването до 1900 г. селото се е наричало Алабашево, след 1906 г. – Горно Белево.

Село Горно Ново село отстои на около 20 км северно от общинския център село Братя Даскалови. Горно ново село е разположено на 597 м. надморска височина в живописна местност в подножието на същинската Средна гора. Климатът се характеризира с големи горещини, а зимата е сравнително сурова. Около селото минават две реки. От едната се оформя микроязовир с чиста балканска вода. На 4-5 км в западна посока има средновековна крепост "Калето" и от няколко години е обект на археологическо проучване. В близост до селото има религиозна местност "Бобата" - там се палят свещи, четат молитви, правят се курбани за здраве. На около 5 км северно от селото, под едноименния връх е разположена хижа "Каваклийка" предпочитано и популярно място за нощувки и туризъм.

Село Гранит е разположено на около 20 км западно от общинския център село Братя Даскалови, на 8 км южно от Гранит преминава магистрала Тракия. Селото се намира на надморска височина от 171 метра. Релефът е предимно равнинен. На около един километър на запад от селото тече река "Татар кория". В землището на Гранит има четири малки язовира - "Гранит", "Казлъка", "Чирпан бунар", "Котарак чешма". Зимата е сравнително сурова с устойчива снежна покривка. Лятото е характерно с чести и големи горещини.

В селото се намира най-старото дърво в България – от вида летен дъб. Възрастта му се изчислява на около 1650 години. Короната му е 1017 кв. м, обиколката на стъблото –

7,45 м, а височината – 23,4 м. Той е поникнал през 334-335 година. Дървото буквално е изсъхнало през последните 20 години. От огромната прекрасна зелена корона днес е останал само един сух скелет с няколко живи клона, подкрепян от стоманена конструкция. Дъбът е основна туристическа атракция в района.

Другата забележителност се намира на 3,5 км западно от селото, пещерата „Чирпан бунар“, нейната дължина е 79 метра. От нея извират подпочвени води, които са с дълбочина 1,50 метра.

Село Колю Мариново е разположено 12 км северно от общинския център село Братя Даскалови. Намира се на 309м. надморска височина в най-южната част на Източна Средна гора /Сърнена гора/. Разположено е на два доста стръмни хълма от двете страни на малка безименна река, която не пресъхва през лятото и разделя селото на две почти равни части и се образува от две по-малки рекички – Радов дол и Корийска река, които се вливат в една в северната част на селото. Тези рекички извират от склоновете на продълговат хълм, протегнат от изток на запад, като той загражда долината на селото от северна страна. Северният и източният хълмове са скалисти, съставени от черен пясъчник и кварц, а западният се състои от дребен пясък примесен с глина. Климатичните условия през зимата са по-сурова, а летните месеци много горещи в сравнение с другите райони в общината. През последните години е предпочитана дестинация за селски туризъм.

По характерни местности в землището са Саменица, Радомиря, Излата, Каладжаларе с Каладжаларските могили, Коджабеглии, Нисов тепе, Каменица, Балабанка, Карагъоз дере, Манафтарла, Чаталтарла, Илиника, Дъдака, Гергъов Черква. В местността Радомиря има следи от старо селище, намерени са римски монети, както и късноримски керамични произведения. Следи от жилища има и по северната страна на могилата Каменица, намираща се на 3 километра източно от селото. Целият връх на Каменица е заобиколен със стена, а отгоре и около центъра има втора защитна стена. От това личи, че могилата е представлявала крепост, вероятно малък римски град, съществувал в местността и носил името Рдомир. В подножието на Каменица са намерени железни стрели и монети, датирани от времето на Филип Македонски (Годишник на Народния музей 1932-34год, стр. 56 – 68) Следи от стари постройки личат и в местността Излата, разположена на километър западно от селото. Една от постройките заема площ 1.5 дка и има продълговата форма с много помещения, поради тази причина се предполага, че е била използвана като казарма или затвор през римско време.

Село Малко Дряново се намира в южните склонове на Средна гора, на 423м. надморска височина. Край селото има много тракийски могили, някои от тях разкопани от иманяри. Все още се виждат акведуктите, чрез които се е докаряло вода. За ранното приемане на християнството /около 7 век/ по тези земи говорят руините на две църкви. Едната се е намирала на 500-600 м. на североизток от селото, а другата на югозапад от на около 1100-1200 м. До Освобождението основното население в селото е било турско. До 1906 година името на селото е Хаджиолар. В близост до селото се е намирало старо римско селище.

Село Марково е разположено в Горнотракийската низина, на около 300 м. надморска височина. То се намира в хълмиста местност. На изток се издигат Чирпанските възвишения, на север — южните склонове на Сърнена гора, на запад — местността "Кайряка", а на юг „Ташлъка“. През селото преминава река Омуровска с ширина 2-5 м. и дълбочина до 2 м. Дъното е предимно песъчливо. Реката е проходима. Има язовир, който се намира в местността Кара кория.

Село Медово е разположено на 10 километра северно от общинския център с. Братя Даскалови. Намира се в южните части на Източна Средна гора и в котловина с малка надморска височина – около 380 – 400 метра. В северната част на землището му се издигат височините „Голата могила“, „Чона баир“ и „Калето“. Южно от тях се издигат от запад на изток няколко по-ниски възвишения като Голямата и Малката меденица, Габрака, Кухче, Дългата могила и Сталъова могила. През самото село тече Медовска река, която извира от Средна гора и се влива в Марица.

Добре развито е пчеларството, отглеждат се масиви от маслодайна роза, култивира се слънчоглед, пшеница, ечемик. Овощните градини, които се намират южно от Вкаменената сватба правят селото още по-приятно и красиво.

Село Мирово отстои на около 29,4 км югозападно от общинския център село Братя Даскалови. Село е разположено на 121 м. надморска височина.

В исторически план се знае, че околностите на селото са обитавани от най-стари времена. В този край са живели нашите предци траките. Антични автори свидетелстват за голям брой тракийски племена, населяващи земите ни още през второто хилядолетие преди новата ера от Хемус до Стара планина и Цариград. Появата на турците на Балканския полуостров и завладяването му от тях има фатални последици за балканските народи и за българите. Заради плодородните си земи Тракия е една от първите, които попада под турска власт.

Село Найденово е разположено на около 11 км североизточно от общинския център село Братя Даскалови. Найденово се намира на надморска височина от 345 метра, по поречието на река Омуровска, която се влива в Марица. Климатът се характеризира с големи горещини, а зимата е сурова. В землището на селото е разположен едноименният язовир Найденово, който служи за напояване и е развъдник на риба. Около Найденово има подходящи местности за лов.

В местността на селото има много тракийски находки и местности, които не са изследвани.

Село Опълченец се намира на 140 м. надморска височина. В близост се намира естествен карстов извор, наречен Чирпан бунар. Водата извира от подземна пещера, която е била каптирана в миналото и захранвала чешмите в селото.

Село Оризово се намира на около 16 км югозападно от общинския център село Братя Даскалови. Оризово е разположено в Горнотракийската низина на надморска височина от 140 метра. Климатът се характеризира с мека зима и сухо и горещо лято. Селището е

разположено на много плодородна земя. Селото се намира на 7 km от река Марица и на 30 km от планинската верига Сърнена гора. Намира се на кръстопът – през него минава шосето от Пловдив за гр. Чирпан и от гр. Първомай за гр. Брезово. Магистралата пресича землището на 1 km от селото

В землището на селото са открити много следи от съществували селища на тракийски племена. Най-старата могила е - Делиивановата на около 3 km северно от Оризово. В нея са открити материали, които датират от четири различни епохи. Част от археологическите находки от района на Оризово са изложени в регионален исторически музей Стара Загора.

Село Партизанин отстои на около 8 km южно от общинския център село Братя Даскалови. Партизанин е разположено в западната част на Чирпанските възвишения, на надморска височина от 184 метра. Климатът се характеризира с големи горещини, а зимата е сравнително сурова. През него минава река Омуровска, приток на река Марица.

Южно от селото е разположен карстовият извор "Халка Бунар". В местността около него има останки от тракийско селище от 3-4 век пр.н.е. Тук са открити най-старите пещи за топене и обработка на метал и изработка на керамични изделия.

Село Плодовитово е разположено на десния бряг на Омуровска река, ляв приток на река Марица в Горнотракийската низина на 142 м. надморска височина. На 2 km южно от селото преминава автомагистрала „Тракия“, на 2 km в западна посока преминава автомагистрала „Марица“. Селото граничи със землищата на селата: на север – Оризово, североизток – Черна гора, изток – Чирпан, юг – Градина и запад – Мирово. Климатът и агрометеорологичните условия благоприятстват за доброто развитие на земеделието.

Село Православ се намира в полите на Средногорието, на 254 м. надморска височина, заобиколено от красива природа. Отстои на около 3 km западно от с. Верен. Заобиколено е от десет могили и възвишения със следните наименования: Байлъка(399м.), Градището, Корията, Кокарджа, Могилата, Свети Георги, Габрака, Бекчийница, Гергьовден и Чобенски лозя. Характерно за землището е Мраморното езеро – намиращо се на мястото на бившата мраморна кариера на източния склон на могилата Байлъка. Езерото е впечатляващо, цветът му е в светлосин до зеленикав оттенък, а водата е равна като огледало. Изоставената мраморна кариера постепенно се е запълнила с вода, като дълбочината достига 20 м. Водата на езерото е дъждовна, естествено филтрирана и много бистра. Последните години мраморното езеро се е превърнало в любимо място за пикник в летните горещини.

Село Съединение се намира в планински район на 400 м. надморска височина. Климатът се характеризира с големи горещини, а зимата е сурова, релефът е хълмист. Забележителност е паметникът в село Съединение - композиция от чешма и паметна плоча, построен на лобното място на загинали родолюбци на 6 септември 1885 година за Съединението на Северна и Южна България.

Село Славянин се намира в планински район на 404 м. надморска височина. Селото е разположено амфитеатрално на южния склон на възвишения, които преминават в общ планински масив. През селото преминава река Дермендере. Местностите около селото се наричат Голушка, Авджийски гьол, Дерменка, Змейов връх и Панчови ливади.

Село Сърневец се намира в подножието на Сърнена Средна гора, на юг от Чирпанските възвишения. На север - границата се разпростира - местностите „Градището”, „Сипея” и „Гол мъж”. Тези хребети отделят сърневското от пъстровското землище на север и североизток. На изток границата продължава с пъстровското землище, като минава от местността „Гол мъж“ и стига до главния път и на около двеста метра източно от края на селото. Завива на изток северно от местността „Св. Троица”, стига до река Сазлийка, водеща началото си от местността „Манастира“ – пъстровско землище, продължава по нейното течение до сливането и със селската река Чаталка. На юг границата продължава от река Сазлийка. Селището е полупланинско на 380 м. надморска височина, орната земя е почти равнинна и плодородна. Снеговете бързо се топят, климата е сравнително мек и приятен със средна годишна температура – 11°C. Ветровете показват голямо разнообразие предимно от запад – те са сухи, топли и се появяват често. Характеризират се със скорост – 20-30 метра в секунда, а понякога и повече. Мъглите по своя произход се характеризират за студеното полугодие. Продължителността им е различна – от няколко часа до 2-3 дни.

Старото име на селото е Караджа веран (Караджоврен). Характерна особеност, която трябва да се отбележи, се състои в това, че земите, които сега заема и използва селото, като пасбища, посевни площи и гори, са били населени още от най-стари времена, още от времето на първобитно-общинния строй, а по-точно през времето на каменно-медната епоха. Като потвърждение за това служат изкопните материали от керамика, кремъчни ножове, а също и еленови рога и чукове. По неизвестни причини това селище било опожарено и разрушено, вероятно при сблъскването с отделни племена, а след това повторно населено, от което време са останали основите на един доста дебел зид опасващ западната част на могилата.

Село Верен се намира в Чирпанските възвишения в подножието на Средна гора, на 6 км. северно от общинския център с. Братя Даскаловина 290 м. надморска височина. Селското стопанство е основният поминък. На север са разположени пасища, както и иглолистни и широколистни гори, докато на юг са предимно обработваемите земи. Отглеждат се зърнени култури, слънчоглед, фъстък, овощни култури, лозя. Съществуват благоприятни климатични условия за отглеждане на зеленчуци. Благоприятно място за почивка през лятото, въздухът е чист, наблизо няма промишлени замърсители.

1.2. Природо- географска и климатична характеристика.

Територията на община Братя Даскалови се характеризира с хълмисто – равнинен, до ниско планински релеф. Територията ѝ попада в пределите на Горнотракийската низина

и части от Сърнена Средна гора. Северните части на община Братя Даскалови се заемат от южните склонове на Сърнена Средна гора. На 300 m източно от хижа „Каваклийка“ се намира най-високата ѝ точка – 1065,8 m. Южно от Сърнена Средна гора се простират западните части на Чирпанските възвишения, които обхващат средните части на общината. На около 3 km източно от село Голям дол, на границата с община Чирпан се издига най-високата им точка – връх Китката 850,4 m. Южните райони на общината са заети от Горнотракийската низина, която в тази част е слабо хълмиста и е с надморска височина от 150 до 250 m. Тук, югоизточно от село Мирово, на границата с община Първомай, в коритото на река Марица се намира най-ниската ѝ точка – 128 m н.в.

В климатично отношение общината попада в преходно-континенталната климатична подобласт и като част от Чирпанското поле се включва в преходно-континенталния климатичен район на Източна средна България. Върху климатичните условия на общината оказват сигурна ветрозащита Стара планина и Средна гора на север, и отчасти Родопският масив на юг. Влиянието на Средиземноморието се чувства по течението на р. Марица главно в режима на валежите.

Режимът на валежите е един от основните климатични фактори, влияещи върху процесите на самоочистване на атмосферата. В последните години се наблюдават засушливи периоди, но валежите са разпределени сравнително равномерно по сезони, като преобладават летните валежи – 31% от цялото количество. Годишният ход на валежите е с два максимума (май – юни и ноември – декември) и с два минимума (февруари и октомври). От цялото количество около 10 % са валежи от сняг, снежната покривка се образува през втората половина на декември и се стопява в края на февруари.

Преобладават зимните валежи, като дните със снежна покривка бележат тенденция на намаляване. Разпределението на валежите е неравномерно. Годишната сума на валежите през последните години варира от 500 до 600 l/m².

Броят на пролетните засушавания с продължителност над 10 дни на 10 години за този район е най-голям – 17 дни. Чести летни засушавания има през месец юли, които прерастват в есенни, с още по-голяма интензивност. Средната годишна температура е 11.0°C. Лятото е топло, а зимата е сравнително мека. Средните стойности на атмосферното налягане са около 971.7 hPa. Относителна влажност на въздуха е средно около 77 %. Преобладаващата посока на ветровете е запад-северозапад със скорост 1-5 m/sec. Ходът на относителната влажност е обратно пропорционален на хода на температурата и е с максимум през зимата.

Режимът на мъглите за района се характеризира с честота на мъгливото време – средно 40 дни с мъгла годишно. Максималният брой на дните с мъгла е през студеното полугодие (октомври – март), средно около 40 дни, докато през топлото полугодие (април – септември) случаите на дни с мъгла са под 4. Мъглите се отчитат като крайно неблагоприятно явление по отношение разсейването на вредните атмосферни замърсители.

В районът на общината се разполагат следните обекти на подземни богатства:

- Находища „Горен пясък“, „Кариерата“ – на строителни материали и находище „Бончовия геран“ – на скално облицовъчни материали. Същите са заведени в Националния баланс на запасите и ресурсите на Р. България със запаси

съответно от: глинени за тухли, варовици и доломите за трошен камък и брекчоконгломерати и мраморна брекча за облицовка.

- Находища на метални полезни изкопаеми: Сърневец, участък „Гюретепе“, „Омуровска река“, „Новоселска река“, участък „Горно течение“, „Новоселска река“, участък „Средно течение“, „Медовска река“, участък „Юг“, „Медовска река“ Ш, участък „Север“;
- Находища на неметални полезни изкопаеми (индустриални минерали): „Черна гора“, участък „Герена“;
- Находища на строителни материали „Герена“

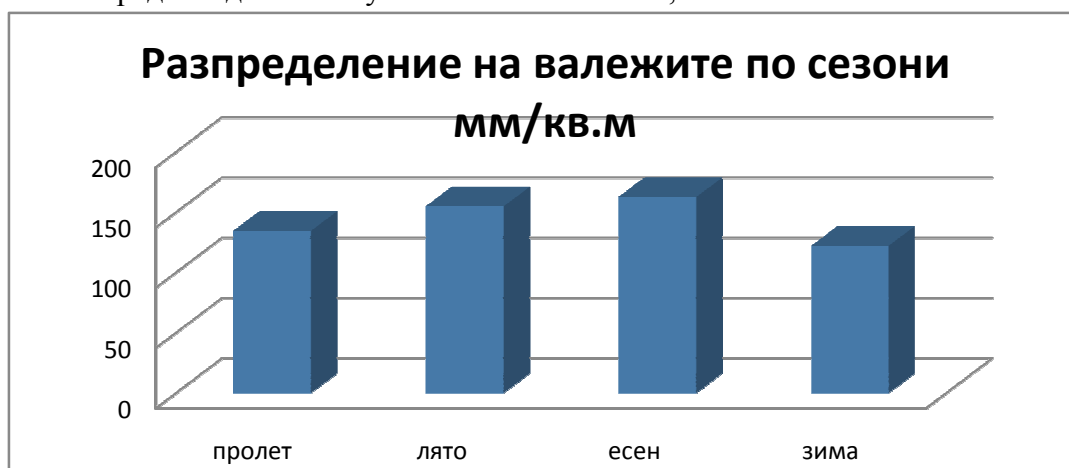
Разпределение на валежите по сезони:

Таблица 2. Сезонна и годишна сума на валежите в мм

Зима	Пролет	Лято	Есен	Годишна
134,7	155,1	162,8	122,1	574,7

Няма засушливи периоди, валежите са разпределени сравнително равномерно по сезони, като преобладават летните валежи – 29 % от цялото количество. Годишният ход на валежите е с два максимума (май – юни и ноември – декември) и с два минимума (февруари и октомври).

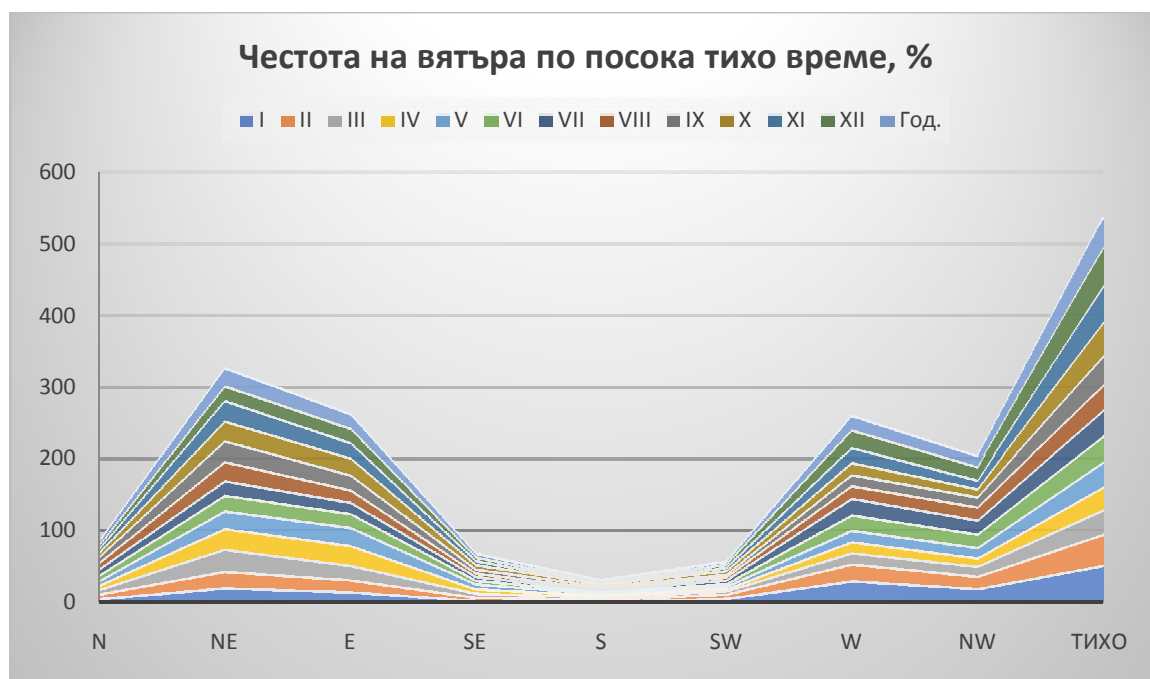
От цялото валежно количество едва 8 - 10 % са валежи от сняг. Снежната покривка се образува през втората половина на декември и се стопява в края на февруари. Дните със снежна покривка са по-малко от 30, а дебелината ѝ е средно няколко см. Формираната тънка снежна покривка се разтопява преди появата на следващия снеговалеж. Средногодишната сума на валежите е 574,7 мм/м².

Фиг.2

Преобладаващите ветрове в района са най-често североизточни, източни и западни. Макар и рядко се срещат ветрове духащи от юг, предимно горещи, но предизвикващи засушаване на земната покривка. По-честите и с по-висока скорост ветрове по-лесно разсейват праховите частици и вредни газови компоненти. Съществен интерес

представлява анализа на т.нар. “тихо” време (състояние на относителен покой на приземните атмосферни слоеве със скорост по-малка от 1 м/сек.).То оказва пряко влияние на цялостната характеристика на климата с неблагоприятни последици, особено при наличие на термични инверсии. Средно месечната скорост на вятъра се движи между 1,7 м/сек през месец декември и 2,8 м/сек през месеците април и май. Броят на дните със силен вятър (над 14 м/сек) е под 10 за цялата година.

Фиг.3

1.3. Данни и информация отнасящи се до околната среда

Основните тенденции за качеството на околната среда са разгледани подробно в настоящата програма и представляват пълен анализ на наличните данни за **отделните компоненти**– въздух, води, почви, защитени територии, биоразнообразие и **факторите** – отпадъци, шум, радиоактивно замърсяване.

1.3.1. Атмосферен въздух

Анализът на състоянието на атмосферния въздух се осъществява с цел определяне на настоящото ниво на замърсяване, идентифициране на причините, предизвикващи това замърсяване, мероприятията за снижаване на нивата на отделните замърсители.

Въздухът е компонент на околната среда, чието замърсяване се отразява основно върху замърсяването на другите фактори на средата. За да се извърши качествен анализ са необходими актуални, конкретни данни от системата за емисионен и имисионен мониторинг на МОСВ, МЗ и собствени периодични измервания в предприятията.

Наблюдаването на качеството на атмосферния въздух (КАВ) и неговият контрол се осъществява от Националната система за мониторинг на околната среда, изградена на

базата на локални подразделения на МОСВ – РИОСВ. Според периодична оценка на нивата на замърсителите и разпределението на териториите на страната на райони и агломерации за оценка на КАВ и тяхната категоризация в зависимост от степента на замърсяването общината не е гореща точка. Определени са 35 района с превишаване на установените норми на КАВ. Община Братя Даскалови не попада в тези райони. Поради това обстоятелство за общината не се изисква разработването на Програма по КАВ.

Въздухът представлява 99,5 % от общата маса на атмосферата и е основа за живота на нашата планета. Въздухът е смес от азот (N) – 78%, кислород (O) – 21%, въглероден диоксид (CO₂) – 0,03%, остатъци от някои инертни газове, като (He), криптон (Kr), серен диоксид (SO₂), метан (CH₄), озон (O₃), амоняк (NH₃) и известно количество водни пари.

Честотата на въздуха е неотменима предпоставка за нормалното развитие и съществуване на организмите. Антропогенното замърсяване на въздуха е наблюдавано още в дълбока древност. Днес обаче, замърсяването на атмосферата достига такива размери, че с превантивни мерки трудно могат да се решат дори частично проблемите, а следва да се извършва непрекъснат контрол, с последващо незабавно реагиране при възникване на екологичен риск.

Промислените отпадъчни газове, на първо място въглеродният диоксид, изграждат в атмосферата невидим филтър, който поглъща интензивни инфрачервените лъчи, играе роля на „одеяло“, и колкото по-дебело е то, толкова по-топъл става климатът на Земята. На височина между 20-40 километра от Земята в горните слоеве на атмосферата се намира озонов слой, който защитава живота на Земята от пагубните ултравиолетови лъчи. Общобиологичното значение на озона се изразява в свойството му да поглъща късовълновата ултравиолетова радиация, която притежава унищожителното действие върху биологичната тъкан. С изтъняване на озоновия слой се наблюдава рязко нарастване на броя на злокачествените тумори по кожата, нарушаване на нормалния ход на фотосинтезата и пр. Същевременно озонът поглъща и дълговълновата инфрачервена радиация на земната повърхност, с което се осигурява защитата ѝ от прекомерно охлаждане. Следва да се има предвид, че на замърсяване се подлагат приземните слоеве на тропосферата, т.е. зоната непосредствено обитавана от човека.

В България основни замърсители на атмосферния въздух са прахът, серният двуокис, азотните окиси и оловните аерозоли. На замърсяването на атмосферния въздух се обръща голямо внимание поради значителните социални и здравни последици за хората - заболяемост, смъртност, миграция. В силно замърсените райони е увеличен броят на заболяванията на дихателната система, на сърдечно-съдовата система, има повече кожни и очни заболявания. Освен това замърсеният атмосферен въздух създава усещане за дискомфорт. Праха се отнася към твърдите атмосферни замърсители и представлява една от най-нежелани и опасни последици от производствената и стопанската дейност на човека. Поради микроскопичните си размери, праховите частици проникват дълбоко в дихателните пътища и достигат безпрепятствено до белодробните алвеоли и предизвикват тяхното увреждане.

Определени са критерии – норми за съдържанието на замърсители в атмосферата. Като пределно допустими концентрации (ПДК) на замърсители се приемат само тези, които изключват неблагоприятното въздействие върху организма в продължение на неограничено дълго време. При оценката на чистотата на атмосферата се използват основно два вида норми:

- Максимална еднократна ПДК- представлява относително безвредно съдържание на токсични вещества, при най- голямо постъпване в атмосферата
- Средно денонощна ПДК на замърсителя, която е средноаритметична величина от изследване на много проби в рамките на денонощието.

Опазването на качеството на атмосферния въздух е проблем, който доминира в политиката на ЕС, националните и местните политики. Спектърът от глобални проблеми, изискващи внимание е широк: изтъняването на озоновия слой, киселинните дъждове, нивата на озона и другите замърсители в приземните слоеве, промените в климата.

Качеството на въздуха е последица от комбинирано действие на много и разнообразни фактори. Метеорологичните характеристики въздействат пряко върху разпространението на замърсителите в атмосферния въздух. Нивото на замърсяване на въздуха се определя както от количеството емисии от различни източници, така и от характера на разсейването им в атмосферата.

Емисионните норми са норми на вредни вещества изпуснати в атмосферния въздух от неподвижни източници. Нормите за емисии се класифицират по компоненти в зависимост от технологичните източници и провеждането на горивните процеси.

Имисионни норми са ПДК на вредни вещества в атмосферния въздух населените места, регистрирани за определен период от време, чието наличие не е свързано с риск за здравето.

За нарушеното екологично равновесие допринася и трансграничният пренос на вредни вещества. Климатичните фактори в разглеждания район определят до голяма степен нивото на замърсяване на въздуха. Замърсяването на въздуха е резултат от:

- Интензивния поток от транспортни средства, обусловен от АМ „Тракия“;
- Масовото използване на твърди горива от населението през отоплителния сезон;
- Запрашване вследствие транспортната дейност при липсата на система за редовно миене на основните пътни артерии;
- Депа за инертни материали – също сериозен източник на прах.
- Промислените предприятия

На територията на общината не са регистрирани наднормени количества на вредни емисии в атмосферата. Тук липсват големи промишлени предприятия, замърсители на околната среда.

В преобладаващата си част, местните източници на замърсяване на атмосферния въздух са предимно малки емитери с непосредствено въздействие. Сред тях е битовото отопление (сезонен фактор) и автотранспорта.

През студеното полугодие нараства дялът на битовият сектор, като основен източник на атмосферно замърсяване. През студените зимни месеци неговият дял надхвърля този на промишлените източници. При изгарянето на масово употребяваните в

домакинството твърди горива емисиите са с ниска височина и ниска емисионна температура. При неблагоприятни метеорологични условия и затруднена дифузия на замърсителите това също може да бъде причина за високи приземни концентрации в близост до източниците. Най – неблагоприятни климатични условия за замърсяване на атмосферния въздух могат да се определят зимните месеци, когато са чести случаите на температурни инверсии, мъгли и облачност. Въпреки, че средногодишните концентрации на замърсяващи вещества се предполага че са в допустимите норми, през студеното полугодие може да се очаква епизодично надхвърляне на кратковременните норми. Водещо в тези случаи е замърсяването на атмосферния въздух от битовото отопление, което използва дърва. Основният замърсител е прах и най-вече ФПЧ, докато другите замърсители – серен диоксид, азотни окиси и др. са с по-ниски концентрации. Серните оксиди дразнят горните дихателни пътища и предизвикват спазъм на гладката мускулатура на бронхиалните. При концентрация 10 mg/m той се усеща във въздуха по характерната тежка миризма, при 50 mg/m - дразни лигавиците на дихателните пътища и предизвиква кашлица, 120 mg/m могат да се понесат за около 3 min а 300 mg/m - до 1 min. При по-високи концентрации се развива тежък бронхит, а при хронично въздействие – емфизем на белите дробове, хроничен гастрит, увреждане на черния дроб и нарушаване на въглехидратната и витаминната обмяна.

Типичен замърсител на атмосферния въздух от пътния транспорт са оловните аерозоли, което се дължи на преимуществената употреба на оловни бензини. Въпреки, че през последните години нараства относителния дял на безоловните бензини, то не е достатъчно да компенсира абсолютното увеличение на количествата общо употребявани бензини, което води до увеличаване на емисиите от олово. Друга съществена причина за сравнително високите емисионни натоварвания от транспорта е, че по пътищата на общината се движат много морално и технически стари автомобили, както илошата материално-техническа база за поддържането им. Много показателно е „екологичното” състояние на автомобилите, които се с газови уредби. Не е достатъчно само да се конвертира двигателят за работа с пропан - бутан за да се получи „екологичен” автомобил, а е абсолютно необходимо да се извършат подходящите регулировки за удовлетворяване на изискванията за ниски емисии на въглероден оксид с изпусканите газове.

Замърсяване на въздуха от строителни дейности е главно от прах и твърди частици. Практически то не оказва съществено влияние за състоянието на атмосферния въздух в общината.

Животновъдството в общината е източник на замърсяване на атмосферния въздух с азотни окиси, амоняк, въглероден оксид и др., както и с неприятните миризми от животновъдните обекти и торищата около личните стопанства в населени места, а внякои случаи, и от непочистени септични и попивни ями или повърхностно заустени отпадни води.

Атмосферният въздух се замърсява най-вече около големите ферми за патици. Най-голямо е замърсяването при село Оризово – от фирма „Херон” ООД, „Дилянка 86” и „Джема83” в селата Гранит, Черна гора и Мирово.

Вредните емисии на средногодишна база, свързани със стопанската и битова дейност в района на общината са под пределно-допустимите нива на атмосферно замърсяване и

на територията на общината липсват източници и условия за създаване на голяма трайна зона на замърсен атмосферен въздух.

За подобряване на качеството на атмосферния въздух е препоръчително изпълнението на следните мерки:

- След опесачаването през зимния сезон при настъпване на дни с положителни температури измиване на уличните платна;

- Измиване на уличните платна в най-малко веднъж в месеца през периода м. април - м. октомври;

- Контрол и адекватни санкции за нерегламентирани дейности, замърсяващи с прахови частици – горене на гуми, изхвърляне на строителни и други отпадъци, паркиране на автомобили в зелени площи и др.;

- Задължително покриване на всички товарни автомобили превозващи земни маси, пясък и други насипни материали;

- Затревяване на компрометирани площи. Насърчаване на гражданите за активно включване в почистване и поддържане на зелените площи.

Мерките, които общинското ръководство предприема за намаляване на замърсяването на въздуха са концентрирани както в центъра на общината, така и в останалата част, те са свързани преди всичко с опазване на чистотата и благоустройството, транспорта и контрол по замърсяването.

1.3.2. Води

Друг основен компонент на околната среда са водите, в това число повърхностните, подземните и отпадъчните (битови, производствени и др.).

Водният ресурс на общината се формира от повърхностно течащите води и съществуващите водоеми. Подземните води са ненапорни, със статично водно ниво на неголяма дълбочина. Речната мрежа на територията на общината е слабо развита. Основна е Омуровска река, която пресича общината в посока север - юг и отводнява една немалка част от територията ѝ. Западно от Омуровска река протича и Рахманлийска река, и двете са леви притоци на р. Марица. Напоителната система на общината е съставена от мрежа от микроязовири и малки водоеми.

На територията на община Братя Даскалови няма изградени канали и отпадъчните води не се събира и пречистват.

Замърсявания на територията на общината се причиняват от локални източници на отпадни води:

- битови отпадни води от отделните селища, които директно или индиректно, без необходимата степен на пречистване се заустват в повърхностните или подпочвени води;
- отпадните води от производствените обекти;
- отпадните води, които се формират в районите на отглеждане на животни;

По-значими стопанските субекти с изградени пречиствателни съоръжения, заустващи във водни обекти в границите на общината са следните:

- „Конекс тива” ООД, с. Оризово, общ. Бр. Даскалови-консервна фабрика
- „КЛАН ХЛ” ООД с. Братя. Даскалови-птицекланица за водоплаващи птици

Програма за опазване на околната среда в община Братя Даскалови 2021 – 2028 г.

- „Млечен свят 2003” ООД, с. Братя Даскалови – мандра

Територията на община Братя Даскалови се отводнява от река Омуровска и нейните притоци. Извършва се мониторинг на водите в пунктове разположени на територията на общината.

- Пункт BG3MA300R062 - Река Омуровска, средно и долно течение -според показателят биологични елементи речните води са в умерено състояние. Екологичното състояние/потенциал е в умерено състояние. Химичното състояние е добро, а общото състояние също е добро.
- Пункт BG3MA300R063 Река Омуровска горно течение, Новоселска река, Каиладере и Съединение -биологичните елементи са в добро състояние. Екологичното състояние/потенциал е в умерено състояние.Химичното състояние е добро.Общото състояние е добро.

В община Братя Даскалови попадат 2 подземни водни тела (ПВТ)- BG3G00000NQ018 иBG3G0000PgN026.

- Подземно водно тяло BG3G00000NQ018 /Порови води в Неоген - Кватернер - Пазарджик - Пловдивския район. В най-западните части на общинаБратя Даскалови се разполага съвсем малка част от това ПВТ.Заляга под кватернерите отложения.Водоносния хоризонт е изграден от глини, песъкливи глини, глинести пясъци, чакъли, конгломерати, брекчи, брекчо-конгломерати, алевролити. Средна дебелина на ПВТ - 1 - 580 m. Среден коефициент на филтрация - 75 м/ден. Среден модул на подземния отток - 0.8 l/sec/km2. Това ПВТ няма мониторингови пунктове от националната мрежа за мониторинг на химичното състояние на подземните води за наблюдение в района на община Братя Даскалови.
- Подземно водно тяло BG3G0000PgN026 /Карстови води – Чирпан - Димитровград - Водоносният хоризонт е изграден от песъкливи, глинести и органогенни варовици, мергели с палеогенска /еоцен/ възраст. Покриващите ПВТ пластове в зоната на подхранване са пясъци, чакъли, глини, конгломерати, туфи, туфити, туфозни пясъчници, рифови варовици.Среден модул на подземния отток – 1.5 l/sec/km2.От извършените наблюдения върху химичното състояние на това ПВТ през 2013 год. се констатира,че средногодишно съдържание над ПС се наблюдава при показателя нитрати - в мониторинговия пункт при с. Партизанин (извор Халка бунар) –48.5 mg/l (ПС – 38.08 mg/l).ПВТ BG3G0000PgN026 е в лошо химично състояние.

Броят на изградените микроязовири със стопанско значение, на територията на общината е 26 с обща площ 3818 дка. Представени таблично по площ, собственост и субект на стопанисване:

Таблица 5. Водни тела

<i>Язовир, землище</i>	<i>Площ /в дка/</i>	<i>Наемател</i>	<i>Собственост</i>
1.№000014 - Оризово	317,784	Ерджа	Водно сдружение
2.№000008 – Долно Ново Село	171,295		Държавна
3.№000272 - Найденово	131,261		Държавна
4.№000631 - Медово	83,6	Медово-2007	Водно сдружение
5.№000436 – Марково	130	Роса-М	Водно сдружение
6.№027065 - Плодовитово	53,784	СН„Ерджа“	СН„Ерджа“
7.№000179 -Сърновец	96	СН„Сърновец“	СН„Сърновец“
8.№000081 - Сърновец	98	СН„Сърновец“	СН„Сърновец“
9.№000008 - Съединение	81,637	СН„Съединение“	СН„Съединение“
10.№000005- Съединение	23,677	СН„Съединение“	СН„Съединение“
11.№500050 - Верен	231,806		Общинска
12.№500053- Верен	88,182	Таня Минкова Чиликова гр. Ст.Загора	Общинска
13.№000154 М. Дряново	50,366	СН„Съединение“	Водно сдружение
14.№000269 - Гранит	272,697	Иван Вълков Божев гр. Ст.Загора	Общинска
15.№000010 - Оризово	440,127	Манол Делчев Манолов с.Оризово	Общинска
16.№028017 – Г. Белево	77,392	Димо Илиев Димов с. Спасово	Общинска
17.№000633 - Медово	37,773		Общинска
18.№000011 - Оризово	392,644	Иван Вълков Божев Ст.Загора	Общинска
19.№000486 – К. Мариново	50,564	Деян Николов Иванов гр.Казанлък	Общинска
20.№000167– Горно Ново Село	0,653		Общинска

21.№500169 – Православ	123,540	Богдана Ангелова Пенишева гр.Раковски	Общинска
22.№000300 - Гранит	114,802	Маньо Манолов Манев с.Гранит	Общинска
23.№000072 - Гранит	167,726		Общинска
24.№000089 - Гранит	120,084		Общинска
25.№000834 – Братя Даскалови	171,338	Пеньо Николов Стефанов с.Бр.Даскалови	Общинска
26.№000836 – Братя Даскалови	290,574	Георги Михайлов Троев с.Братя Даскалови	Общинска

Състоянието на повърхностните и подземните води в общината е в зависимост основно от състоянието на промишлеността, селското стопанство и нивото на развитие на инженерната инфраструктура и технологиите на пречистване.

Извършената дейност по мониторинг и оценка на състоянието на водите на територията на РИОСВ Стара Загора основно е в три направления: на повърхностно течащите води, на подземните води и на отпадъчните води.

По своя характер извършвания мониторинг е:

- Контролен – извършва се от РИОСВ Стара Загора, чрез акредитирана лаборатория
- Държавен – включва се мониторинга към Националната автоматизирана система за мониторинг на околната среда (НАСЕМ);
- Собствен – извършва се от емитерите на отпадъчни води, от ползвателите и водоползвателите с издадени разрешителни и задължените по Закона за водите без издадено разрешително.

Всички населени места на територията на община Братя Даскалови се осъществява от следните водоснабдителни системи:

- Водоснабдителна система „Партизанин – Черна гора – Оризово – Опълченец“;
- Водоснабдителна система „Мирово – Плодовитово“;
- Водоснабдителна система „Верен – Марково – Голям дол – Малък дол“;
- Водоснабдителна система „Долно ново село – Горно ново село“.

Самостоятелно се захранват и селата:Братя Даскалови; Гранит;Горно Белово;Православ;КолюМариново;МалкоДряново;Медово;Найденово;Съединение;Славянин и Сърневец.

Общинският център Братя Даскалови се захранва с питейна вода помпажно чрез 2 броя шахтови кладенци с общ капацитет – $Q=12l/sec$ и 2 броя тръбни кладенци. Чрез

помпени станции се захранва резервоар с обем 200m³. Има хлораторно за обеззаразяване на водата. Външната водопроводната мрежа е изградена от етернитови тръби с диаметри $\phi 125\text{mm}$ и 150mm и стоманени тръби с диаметри $\phi 127\text{mm}$ и $\phi 159\text{mm}$. Водоснабдителна система „Партизанин – Черна гора – Озисово – Опълченец“ осигурява вода за питейни нужди за селата Партизанин, Черна гора, Оризово и Опълченец. Захранването се осъществява помпажно от каптаж „Халка бунар“ и дренаж „Козлушка чешма“. Чрез помпена станция с $Q=48 \text{ l/sec}$ и помпена станция с $Q=50 \text{ l/sec}$ водите водите захранват 2 напорни резервоар с обем 140 m³ и 1000 m. Има хлораторно за обеззаразяване на водата. Външните водопроводни мрежи са изградени от етернитови тръби с диаметри $\phi 100\text{mm}$, $\phi 125\text{mm}$, $\phi 150\text{mm}$, $\phi 250\text{mm}$, $\phi 300\text{mm}$, тръби от ПЕВП $\phi 200\text{mm}$, и манесман $\phi 125\text{mm}$.

Водоснабдителна система „Мирово – Плодовитово“ обединява двете села в обща система захранвана от тръбен кладенец с капацитет 12.8 l/sec. Чрез помпена станци водите се подават до напорен резервоар с обем 350m³ от който се захранват двете села. Има хлораторно за обеззаразяване на водата. Външните водопроводни мрежи са изградени от етернитови тръби с диаметри $\phi 125\text{mm}$, $\phi 150\text{mm}$, $\phi 200\text{mm}$, $\phi 250\text{mm}$ и стоманени тръби $\phi 159\text{mm}$.

Водоснабдителна система „Верен – Марково – Голям дол – Малък дол“ обединява селата в обща система. Водоснабдителната система се захранва 3 шахтови кладенеца, тръбен кладенец ВГ „Верен“ дренаж „Вадите“ 1 и 2. Изградени са 3 бункерни помпени станции и черпателен резервоар 50m³ и два напорни резервоара с обем 200m³. Общото водно количество е 6.95 l/sec и има хлораторно за обеззаразяване на водата. Външната водопроводната мрежа е изградена от етернитови тръби с диаметри $\phi 80\text{mm}$, $\phi 100\text{mm}$, $\phi 125\text{mm}$, 150mm и $\phi 200\text{mm}$.

Водоснабдителна система „Долно ново село – Горно ново село“ обединява селата в обща система захранвана от каптаж „Асмака“ с $Q=6.95 \text{ l/sec}$. Изградени са черпателен резервоар с обем 15m³, две помпени станции и 2 напорни резервоара с обем 120m³ и 160m³. Външната водопроводната мрежа е изградена от етернитови тръби с диаметри $\phi 60\text{mm}$, 100mm , 125mm и 150mm .

Село Гранит се захранва с питейна вода от шахтов кладенец и помпена станция с $Q=12 \text{ l/sec}$. Захранването се извършва помпажно, има изграден напорен резервоар с обем 350m³. За обеззаразяване на водата има хлораторно. Външната водопроводна мрежа е изпълнена от етернитови тръби с диаметри $\phi 150\text{mm}$ и $\phi 200\text{mm}$.

Село Горно Белевесе захранва помпажно с питейна вода от 2 броя шахтови кладенци и помпена станция и дренаж „Гьола“. Изграден е напорен резервоар с обем 160m³. За обеззаразяване на водата има хлораторно. Външната водопроводна мрежа е изпълнена от етернитови тръби с диаметри $\phi 125\text{mm}$ и $\phi 150\text{mm}$ и манесман $\phi 125\text{mm}$.

Село Православсе захранва помпажно с питейна вода чрез дренажи „Търновец“, „Русинов дол“ и „Студено кладенче“. Други водоизточници са шахтов кладенец и тръбен кладенец. Изградени са бункерни помпени станции и черпателен резервоар с обем 25m³. Водоизточниците захранват 2 напорни резервоар с обем 100m³ и 200m³. Външната водопроводна мрежа е изпълнена от етернитови тръби с диаметри $\phi 125\text{mm}$, $\phi 150\text{mm}$ и $\phi 200\text{mm}$.

Село Колю Мариново се захранва с питейна вода от дренаж „Ставрев юрт“ и Напорен резервоар с обем 50м³ за Ниска зона, шахтов кладенец, помпена станция с Q=4.45 l/sec и напорен резервоар с обем 25м³ за Средна зона и дренаж „Саджак бунар“, помпена станция с Q=4.45 l/sec и напорен резервоар с обем 100м³ за Висока зона. За обеззаразяване на водата има хлораторно. Външната водопроводна мрежа е изпълнена от етернитови тръби с диаметри ф60mm, ф80mm, ф100mm, ф125mm и тръби манесман ф100.

Село Малко Дряново се захранва помпажно с питейна вода чрез дренажи „Юмерова чешма“ и „Белчова чешма“. Изграден е черпателен резервоар с обем 25м³, помпена станция с Q=4.45 l/sec и напорен резервоар над селото с обем 120м³. Външната водопроводна мрежа е изпълнена от етернитови тръби с диаметри ф80mm.

Село Медово се захранва гравитачно с питейна вода чрез дренажи „Татали“, „Меденице“ 1, 2 и 3. Изграден е напорен резервоар с обем 140м³. Външната водопроводна мрежа е изпълнена от етернитови тръби с диаметри ф150, стоманени тръби ф133mm и ф159mm, манесман ф100mm и PVC ф110.

Село Найденово се захранва с питейна вода помпажно чрез дренажи „Старата чешма“ и „Чакъров кладенец“. Изградена е помпена станция с Q=6.95 l/sec и напорен резервоар с обем 140м³ и хлораторно за обеззаразяване на водата. Външната водопроводна мрежа е изпълнена от етернитови тръби с диаметри ф125, стоманени тръби с диаметри ф127 и манесман ф100mm.

Село Съединение се захранва с питейна вода гравитачно чрез дренажи „Каранлъка“ 1 и 2, „Кашла бунар“ и „Чешмите“. Изграден в напорен резервоар с обем 100м³. Външната водопроводна мрежа е изпълнена от етернитови тръби с диаметри ф80mm, ф100mm, ф125mm, ф150mm, стоманени тръби с диаметри ф125mm и манесман ф150.

Село Славянин се захранва с питейна вода гравитачно чрез дренажи „Мадърма“ и „Реката“. Изграден в напорен резервоар с обем 10м³ и помпена станция. Външната водопроводна мрежа е изпълнена от етернитови тръби с диаметри ф60mm, ф80mm и поцинковани тръби 2 ½“.

Село Сърневец се захранва с питейна вода гравитачно от дренажи „Клюнка“ и „Мишинка“ с напорен резервоар с обем 80м³. Дренаж „Пилешечка“ с помпена станция с Q=4.45 l/sec и 2 броя каптажи „Трудовашко кладенче“ с черпателен резервоар с обем 30м³ и помпена станция. Изграден е напорен резервоар с обем 100м³. Външната водопроводна мрежа е изпълнена от етернитови тръби с диаметри ф80mm, ф100mm и манесман с диаметри ф70mm, ф90mm и ф90mm.

За намаляване на загубите и устойчивост на водоподаването, както и осигуряване на населението с вода с добри качествени показатели е необходимо да се извърши реконструкция на водопроводните мрежи и съоръжения към тях.

На територията на общината няма изградени канали и отпадъчните води не се събира и пречистват. Предвижда се изграждане на канализационни мрежи за събиране и отвеждане на водите и тяхното пречистване преди заустването им. При изграждането на локални ПСОВ и групови ПСОВ се съобразява с местоположението на населените места, тяхната отдалеченост едно спрямо друго, възможността за заустване на пречистените водим. Водещо при избора на вида ПСОВ е икономически най-изгодния вариант.

С изпълнението на бъдещо проектното решение се осигурява отвеждане и пречистване на всички отпадъчни води от урбанизираните територии до ПСОВ, с което се постига:

- защита на здравето на населението;
- значителен санитарно – хигиенен и социален ефект;
- възстановяване качеството на водите и опазването им от замърсяване;
- изтощаване и други неблагоприятни въздействия върху техния режим;
- съхраняване и опазване на водните екосистеми и свързаните с тях компоненти на околната среда.

1.3.3. Почви и нарушени терени

Почвата представлява сложна природна система изградена от минерални частици, органични вещества, газове, макро- и микроорганизми. Минералните частици образуват основната маса на почвата, а органичните вещества съставляват 10-20% от химичния и състав. Те са резултат от жизнената дейност на растителните и животински видове. В почвата са разпространени във вид на торф (растителни остатъци) и хумус (разложено органично вещество). Хумусът заедно със съдържанието на вода и газове определя нейното плодородие. В някои почви съдържанието на хумус може да достигне до 90% от общото съдържание на органичните вещества. Той е източник на хранителни вещества за растенията, тъй като при разлагането му се освобождава въглероден диоксид, нитрати, фосфати. Тези съединения са лесно усвоими от растенията. Хумусът, образуван в горния почвен слой се отнася от инфилтриращата в почвата вода в подолните хоризонти. Чрез обработка на почвата, той заедно с разтворените химични вещества се изнася отново на повърхността. Почвената покривка е особено важен компонент на природната среда. Почвената покривка е междинно и спояващо звено между геолого-геоморфоложката основа, климатичните условия, динамиката на водата и вегетацията на растенията. Благодарение на своето плодородие почвената покривка се явява много важен природен ресурс, средство и предмет на труда в селското стопанство. В резултат на дейността на човека плодородието на почвата може да се променя (увеличава или намалява) или да се запазва. Различават се три вида плодородие: естествено, потенциално и икономическо. Първото сесвързва с наличието на хумус и други хранителни вещества, образували се през дългия период на естествено развитие на почвите. Потенциалното плодородие се свързва с възможностите за изкуствено увеличаване на хранителните вещества в почвата чрез добавяне на торове с естествен или изкуствен произход. Икономическото плодородие се изразява чрез стойността на произведените земеделски продукти от единица площ върху даден вид почва.

В южната и най-ниска част на общината са разпространени алувиално-ливадните почви, те обхващат терасата на р. Марица и притока ѝ р. Омуровска. Имат висока водопропускливост, средна водозадържаща способност и добра аерация. Разпространен тип почви са също излужените черноземи смолници. В северната част се срещат канелено-горски почви. Съвсем малко са глинесто-песъкливите и хумусно-

карбонатните почви. Преобладават IV и V категории, съответно - 42.9 % и 19.3% от обработваемите земи на общината. Високо плодородна земя - II /0.7%/ и III категория /3.4%/, са разположени предимно в землищата на селата Черна гора, Горно Белево, Братя Даскалови, Верен и Голям дол.

Черноземните смолници са най-подходящи за отглеждане на пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед и памук.

Канелено-горските почви са подходящи за лозя, лавандула, бадеми, маслодайни, лекарствени, зърнено-хлебни и зърнено-фуражни растения.

Хумусно-карбонатните почви са подходящи за лозя, орехи, бадеми и някои зърнени култури.

Алувиално и делувиално-ливадните почви са най-подходящи за отглеждане на зеленчуци, кореноплодни, фуражни, овощни видове и вкоренилища.

Почвите са акцептор на всички вредни въздействия в околната среда и като такива създават потенциален риск за здравето на населението. Почвата играе роля за кръговрата на веществата в природата и минерализиране на органичните отпадъци от живота, осигурява плодородието и изхранването на човека, влияе върху състава на въздуха, водата и хранителните продукти, представлява среда за съхраняване и предаване на болестотворни причинители, влияе върху климата на местността и др. Следователно тя, освен полезно може да оказва и отрицателно влияние върху условията на жизнената среда и здравето на населението.

Замърсяването на почвата се проявява основно в две форми:

- Физическо изменение на почвените структури. Най-големи поражения върху почвите се нанасят от антропогенно натоварените екосистеми. Отклоненията в почвените параметри се отнасят преди всичко до структурата на почвата, нейната порьозност и плътност. Измененията им водят до рязко влошаване на вентилацията и дренажа в почвата, вследствие на което настъпва рязко снижаване на активността и количеството на микроорганизмите разлагащи органичните вещества.

- Химическо замърсяване на почвата. Химическите замърсявания на почвите от антропогенен произход превъзхождат многократно в количествено и качествено отношение всички видове физически изменения. Те са следствие от много причини, които условно можем да ги разделим в следните групи:

Газове - промишлени отходи съдържащи сяра, а също така съдържащи и тежки метали, халогениди, азотни оксиди.

- Прах - дим от промишлени димоотводи, транспортен прах и др.

- Соли - особено тези в резултат на обработване с луги и химикали на пътищата през зимата, рудодобивната промишленост, кариери и др.

- Агрохимикали от растителната защита;

- Органични газове и течности - автотранспорта

- Радиоактивни замърсявания - промишленост, аварии и др.

Измененията в химическите параметри на почвата се отразяват след кратък или по-дълъг период от време върху ръста и продуктивността на отделните видове и техните популации. Човекът, като консумент и почвената флора и фауна, често изпитват косвеното влияние на тези процеси в следствие изменения във вътрешната структура на фитоценозите.

Потенциални източници за замърсяване на почвите в района са промишлените предприятия, селското стопанство и животновъдство. Почвите могат да бъдат замърсени от:

- Инфилтрация на замърсени води от промишлеността и бита;
- Отлагане на замърсители от прахоунос и аерозоли от промишлеността и транспорта;
- Замърсяване с битови отпадъци.

Почвите в община Братя Даскалови са чисти и благоприятстват развитието на екологично земеделие като основен отрасъл на местната икономика.

Основен риск за замърсяване на почви с тежки метали представлява Автомагистрала Тракия и автомагистрала Марица, особено след достигане на максимално планирания трафик.

Налице са големи площи, замърсени с битови отпадъци на регламентирани и нерегламентирани сметища.

Риск за качеството на почвите е бъдещото им използване за интензивно земеделие при неспазване на агротехническите изисквания.

В общината няма производства, които да замърсяват почвите с тежки метали (олово, цинк, мед, арсен, кадмий, никел, хром) и нефтопродукти. Възможно е частично локално замърсяване с нефтопродукти в района на бензиностанциите, намиращи се на територията на общината, но за това няма данни. Като единствен значим източник на замърсяване с оловни аерозоли могат да бъдат идентифицирани моторните превозни средства с бензинови двигатели. Потенциално замърсени с олово са земи в крайпътни зони с ширина 15-25 метра. Няма конкретни изследвания за наднормено ниво на замърсяване. Важна особеност при замърсяването на почвите с олово е постоянният процес на акумулация, което означава, че процесът на замърсяване е прогресивен. Почвата има слаба самоочистваща способност по отношение на тежките метали, като оловото може да остане в нея над 1000 години. Пречистването се ускорява с отглеждане на растения, които го натрупват в органите си (най-много в корените си, кореноплодни). Основен проблем в цялата страна е паленето на стърнищата. По този начин плодородието на почвите постепенно намалява, засилват се процесите на деградация и в крайна сметка използването на земята за земеделие става икономически неизгодно. Въпреки категоричната забрана от Закона за опазване на земеделските земи и предприетите превантивни мерки, продължава паленето на стърнищата, което нанася щети не само на почвите.

Засоляване. Степента на развитие на процесите на засоляване на почвата се определят от климатичните, хидроложките и стопанските условия. Голяма част от засолените почви, представляват главно изоставени земеделски ниви, които не се обработват поради намалено плодородие. Засоляването на почвата е процес, при който се увеличава съдържанието на водоразтворимите соли и/или обменен натрий в почвата в количества, влияещи негативно на техните свойства, респективно на продуктивния им потенциал. Засолените почви са типичен представител на почвите с неблагоприятен състав и свойства за развитие на растенията. Към тях се отнасят т.н. солончаци /същински засолен почви/, чиято най-съществена особеност е значителната концентрация на водоразтворими соли в почвения профил и т.н. солонци /алкални

почви, съдържащи и в по-малко количество хидролизно-алкалния нормален натриев карбонат /сода/ и натрий в обменно състояние /над 20% от Т-сорбционен капацитет/.

За наблюдение на замърсяването на земите и почвите в общината са разположени 4 пункта за мониторинг на почвите. Това са пункт № 218- с. Опълченец, пункт № 219 - с. Православ, пункт № 220- с. Славянин и пункт № 236 - с. Пъстрово. В общината се провежда системен мониторинг за промени в киселинно-алкалните свойства на обработваемите почви. Целта е навременното предупреждение за негативните промени в тях. Периодичността на пробовземане е на една, две и четири години и е съобразена с буферната способност на отделните агро-почвени групи.

За да се избегне пространственото вариране на резултатите, почвените проби се пробонабират винаги от едни и същи точки – по 4 точки от всеки полигон от две дълбочини: 0 – 20 см и 20 – 40 см.

Пробонабирането се извършва по стандартна методика за вземане на средна почвена агрохимична проба. Почвените проби се анализират за реакция на почвата (рН в 1n KCl), и лесно подвижни обменни йони на водород, алуминий и манган (обуславящи вредната киселинност за растенията) и антагонистите им – калций, магнезий (БДС 17.4.4.07-1997).

До настоящия момент не са констатирани засолени почви.

Ерозията е процес, който механично уврежда почвите, като унищожава хумусния й слой, което води до намаляване на почвеното плодородие. Крайният резултат от действието на ерозията е безвъзвратното разрушаване на почвата, както като природно тяло и средство за селскостопанско производство, така и като основа на природната среда.

В страната, към момента на изготвяне на ОПООС, няма напълно консолидирана стратегия по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на увредените почви. Ето защо изготвената Национална програма има ключова роля като ефективно средство за практическо приложение на политиката по почвите, тъй като дефинира конкретни цели, приоритети и мерки за тяхното опазване, както за централните и местни институции, така и за обществените организации и гражданите в страната, а именно: подобряване на административния капацитет и ефективни правни инструменти свързана с опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите; предотвратяване възникване на деградационни процеси, възстановяване и съхраняване функциите на почвите; устойчиво управление на почвите като природен ресурс и екологосъобразно земеползване; ангажиране на обществеността в процесите по управление, устойчиво ползване и опазване на почвите.

В съответствие със Закона за почвите, Националната програма представлява рамка за местните власти при разработване на политика за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на областно и общинско ниво. Законът за почвите изисква местните власти да координират областните и общински програми с Националната програма.

Изводи:

Територията на община Братя Даскалови се характеризира със значителна почвена пъстрота. Преобладаващите почвени типове са излужен чернозем, излужено черноземни– смолници, хумусно–карбонатни, горски и канелено–горски почви. Те създават добра основа за успешно развитие на земеделието. Сериозен проблем за почвеното плодородие е паленето на стърнища; образуването на нерегламентирани замърсявания на почвите с отпадъци около населените места. Тенденцията е към намаляване на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци. Източници причиняващи замърсяване са свързани основно с отпадъците от дейността на населението, транспорта, химизацията на селското стопанство (растителната защита – използването на пестициди и минерални торове), строителни и др. дейности в самите населени места. Община Братя Даскалови следва да проучи възможностите за изготвяне на програма за устойчиво ползване и опазване на почвите. Основния проблем пред който ще се изправи общината е липсата на ясни критерии за оценка и измерими показатели за оценка на почвеното състояние в многообразния му аспект, като най-съществен проблем ще бъде провеждането на целеви мониторинг и бюджетирането на планираните дейности.

1.3.4. Защитени територии и биоразнообразие

Законът за защитените територии (ЗЗТ - обн. в ДВ бр.133 от 1998г., посл. изм. и доп. ДВ., бр. 66/ 26.07.2013г.) урежда режима на опазване, ползване и управление и регламентира функционирането и съхранението на система от защитени територии. С управлението на тези категории защитени обекти се цели опазването на биоразнообразието в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, опазване на характерни и забележителни обекти и пейзажи и създаване и развитие на природозащитната дейност и екотуризм.

Съобразено с естествено- историческите и социално- икономически условия в страната, площта на защитените територии (ЗТ) и защитените зони в рамките на Националната екологична мрежа трябва да представлява най-малко 15% от територията на страната. Темпът на достигане на тази цел е най-силен през последните години след присъединяването на страната към ЕС. Идентифицирани и характеризирани типове представителни за България и Европа местообитания, са обявени като единици от Общоевропейската екологична мрежа Натура 2000.

Растителността на територията на общината се отнася към Тракийска горско растителна област в долния равнинно- хълмист и хълмисто- предпланински пояс на дъбовите гори на Горнотракийската подобласт, в следните подпояси:

- Подпояс на равнинно- хълмистите дъбови гори (0-500 м.н.в.) – смесените широколистни гори са най- често срещаните насаждения в пояса.
- Подпояс на хълмисто- предпланинските смесени широколистни гори (500-700 м.н.в.).

Естествените растителни съобщества са представени главно от листопадни субмедитерански гори, често с насаждения от ксеротермни дървесни видове и от други отделни средиземноморски представители. Често срещани са смесените гори от воден

габър, космат дъб, келяв габър, мъждрян, копривка, на места с подлес от драка, червена смрика, плюскавиче, смрадлика, залис, повет, а в планините представители от черен бор. В долния горскорастителен пояс се срещат чистите и смесените гори от благун, цер, космат дъб и келяв габър. В преобладаващата си част те имат издънков произход, като резултат на многовековна стопанска експлоатация. От съпътстващите дървесни видове се срещат клен, липа, мъждрян, келяв габър, брекия и др. От изкуствено внесените видове най-голямо участие има акацията, след това гледичията, черния бор, шестил, клена, явора, ореха, среблолистната липа, топола, копривка и др. От храстите се наблюдават – червена смрика, плюскавиче, смрадлика, драка, шипка, дрян, глог, леска. Значителни площи от територията са заети от иглолистни култури (черен бор, бял бор), създадени предимно върху голи площи и след реконструкция, както и от акациев култури и насаждения. Общината се характеризира със сравнително добре запазена растителност. Тревната растителност е типична за дъбовите гори - житни, подъбиче, равнец, кантарион, смрадлика, риган, ягода, млечка и други.

Общата площ на горския фонд за община Братя Даскалови е 12 617.8ха, като иглолистни – 26.0%; широколистни високостеблени – 12.0%, широколистни превръщане – 50.0%; широколистни нискостеблени – 12.0%. Горските територии на общината се стопанисват от ДГС „Чирпан“, като територията на горското стопанството на община Братя Даскалови е 48,3%.

ДГС „Чирпан“ разполага с два горски разсадника разположени на територията на община Братя Даскалови:

- ДГР „Оризovo“, в отдел 195 – 2, с обща площ 44.5 дка, от която 38.0 дка производствена, произвежда фиданки от акация и цер Средногодишно разсадникът произвежда по 341 929 фиданки.
- ДГР „Мирово“, в отдел 198 – 17, 20, с обща площ 66.0 дка (стара площ 89.7 дка, но поради промяна в речното корито на р. Марица, площта му е намалена), произвежда тополови фиданки - клон И-214. Средногодишно се произвеждат по 251 57 фиданки.

На територията на община Братя Даскалови попадат четири защитени зони определени с Решения на Министерски съвет с цел опазване на природните местообитанията по Директива 92/43/ЕЕС за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за хабитатите) и една защитена зона обявена с цел опазване на дивите птици по Директива 2009/147/ЕО.

Националната екологична мрежа обхваща 2.26% от общинската територия, или 10.9 кв. км. Показателят е твърде нисък спрямо средното ниво за страната.

Защитените зони са с най-голяма площ-8.94 кв. км., или 1.86%. Сред тях значително преобладават защитени зони по Директивата за хабитатите- 1.44%, срещу 0.81% на защитени зони по Директивата за птиците. В пределите на общината попадат следните защитени зони:

По Директивата за хабитатите:

- *Защитена зона „Градинска гора” BG0000255*
- *Защитена зона „река Марица” BG0000578* обща площ 14693.1 ха с Решение No.122 от 02.03.2007 г. на МС за приемане на списък на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Обн. ДВ. бр.21/2007г.).
- *Защитена зона „Река Омуровска” BG0000443* обща площ 532.31 хектара с Решение No.122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 ДВ
- *Защитена зона „Чирпански възвишения” BG0000628*

По Директивата за птиците:

- *Защитена зона „Марица - Първомай” BG0002081* обща територия 115,052.30 дка с Решение No.122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 ДВ

Защитените територии са едва 0.42% от общинската територия. Те включват три природни забележителности и две защитени местности:

Защитените местности, обявени по Закона за защитените територии са две:

- *Каваклийка*, находяща се в землището на с. Горно Ново село, на площ от 90 ха. Местността опазва вековни широколистни гори. Стопанисва се от Държавно лесничество - гр. Чирпан.
- *Дерменика*, находяща се в землището на с. Славянин с площ от 110,4 ха. В нея се съхраняват характерни за района ландшафти и местообитания на редки и защитени растителни и животински видове. Стопанисва се от Държавно лесничество - гр. Чирпан.

Природните забележителности, обявени по Закона за защитените територии са:

- *Вкаменената сватба*, обявена за скален феномен, намираща се край село Медово. Състои се от естествена пещера във варовикови скали. Входът е неголям, а камерата представлява широко помещение. В днешно време, на мястото има скали, които по форма приличат на хора, а също и на годежен пръстен;
- *„Чирпан бунар”* е пещера намираща се край село Опълченец. Пещерата е водна, с дълбочина на реката до 1.5 m. Може да се влезе през малък естествен вход около 3-4 метра вдясно от извора, както и през каптаж. Тя е населена от малка колония подковоноси прилепи - около трийсет, но в летеж създават впечатление на стотици;
- *Вековно дърво*, обявено по Закона за биологичното разнообразие: Вековен летен дъб в с. Гранит, обявен за най-старото дърво в България. Счита се, че Гранитският дъб е на възраст над 1670 години. Направените проучвания сочат, че израстването на фиданката датира от 345 г. Короната му е 1017 m², обиколката на стъблото – 7.45 m, а височината – 23.40 m. Той е поникнал през 334-335 година. Според специалисти това е най-старото дърво не само в

България, но и в Европа. Дъбът бил обожествяван от славяните поради неговата дълговечност и завидна жизненост. От короната, днес са останали само няколко живи клона, подкрепяни от стоманена конструкция.

Според **Закона за защитените територии** за защитени местности се обявяват:

1. Територии с характерни или забележителни ландшафти, включително такива, които са резултат на хармонично съжителство на човека и природата;
2. Местобитания на застрашени, редки или уязвими растителни и животински видове и съобщества.

Защитените местности се управляват с цел:

1. Запазване на компонентите на ландшафта;
2. Опазване, поддържане или възстановяване на условия в местобитанията, отговарящи на екологичните изисквания на видовете и съобществата обект на защита;
3. Предоставяне на възможности за научни изследвания, образователна дейност и екологичен мониторинг;
4. Предоставяне на възможности за туризъм и за духовно обогатяване.

В защитените местности се забраняват дейности, противоречащи на изискванията за опазване на конкретните обекти, предмет на защита.

Фауната на общината е взаимосвързана с определени екологични предпоставки, осигурявани от растителността, климата, водите и антропогенното въздействие. В горнотракийската низина и части от Сърнена Средна гораса установени 144 вида птици, от които 24 са включени в Червената книга.

Предмет на опазване са следните видове **Птици, съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от Закона за биологичното разнообразие:**

- Малък воден бик (*Ixobrychus minutus*)
- Нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*)
- Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*)
- Голяма бяла чапла (*Egretta alba*)
- Червена чапла (*Ardea purpurea*)
- Черен щъркел (*Ciconia nigra*)
- Бял щъркел (*Ciconia ciconia*)
- Поен лебед (*Cygnus cygnus*)
- Белоока потапница (*Aythya nyroca*)
- Черна каня (*Milvus migrans*)
- Морски орел (*Haliaeetus albicilla*)
- Орел змияр (*Circetus gallicus*)
- Малък креслив орел (*Aquila pomarina*)
- Малък орел (*Hieraaetus pennatus*)
- Малък сокол (*Falco columbarius*)
- Ливаден дърдавец (*Crex crex*)
- Малък горски водобегач (*Tringa glareola*)
- Речна рибарка (*Sterna hirundo*)
- Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*)

- Синявица (*Coracias garrulus*)
- Черен кълвач (*Dryocopus martius*)
- Полска бърбрица (*Anthus campestris*)
- Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*)
- Черночела сврачка (*Lanius minor*)
- Малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*)
- Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*)
- Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*)
- Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*)
- Белочела сврачка (*Lanius nubicus*)
- Голям маслинов присмехульник (*Hippolais olivetorum*);

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от Закона за биологичното разнообразие:

- Малък гмурец (*Tachybaptus ruficollis*)
- Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*)
- Сива чапла (*Ardea cinerea*)
- Ням лебед (*Cygnus olor*)
- Голяма белочела гъска (*Anser albifrons*)
- Зимно бърне (*Anas crecca*)
- Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*)
- Голям ястреб (*Accipiter gentilis*)
- Малък ястреб (*Accipiter nisus*)
- Обикновен мишелов (*Buteo buteo*)
- Северен мишелов (*Buteo lagopus*)
- Черношипа ветрушка (Керкенец) (*Falco tinnunculus*)
- Воден дърдавец (*Rallus aquaticus*)
- Зеленоножка (*Gallinula chloropus*)
- Лиска (*Fulica atra*)
- Стридожд (*Haematopus ostralegus*)
- Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*)
- Обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*)
- Средна бекасица (*Gallinago gallinago*)
- Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*)
- Пчелояд (*Merops apiaster*)
- Брегова лястовица (*Riparia riparia*)

Земноводни:

Разред безопашати земноводни

-голяма водна жаба /*Rana ridibunda*/

- зелената крастава жаба /*Bufo viridis*/ - защитен вид

Разред Костенурки

- обикновена блатна костенурка(*Emys orbicularis*)

- шипобедрената /*Testudo graeca*/ и шипоопашатата /*Testudo hermani*/ сухоземни костенурки. Защитени видове

Разред Люспести

- зеленият /*Lacerta viridis*/ и стенният гущер /*Lacerta muralis*/
- пепелянка /*Vipera ammodytes*/
- водните змии /*Natrix natrix*, *Natrix tessellata*/

семејство Смокови

- ивичест смок (*Elaphe quatuorlineata*) - защитен вид

Разред Опащати земноводни. Защитени видове

- малък тритон /*Triturus vulgaris*/

Клас Бозайници:

Разред Чифтокопитни

- Благороден елен /*Cervus elaphus*/
- Сърна /*Capreolus capreolus*/
- Дива свиня /*Sus scrofa*/

Разред Зайцеподобни

- заекът /*Lepus europeus*/

Разред Торбести

- къртица /*Talpa europea*/

семејство Гладконоси прилепи

- дългоух нощник (*Spermophilus citellus*) – защитен вид

Разред Гризачи

- полска мишка /*Apodemus agrarius*/
- сива полевка /*Microtus arvalis*/
- воден плъх /*Arvicola terrestris*/
- лалугер /*Citellus citellus*/ - защитен вид
- сляпо куче /*Spalax leucodon*/

Разред хищници

- чакал /*Canis aureus*/
- лисица /*Vulpes vulpes*/
- невестулка /*Mustela nivalis*/ - защитен вид
- бялка /*Martes foina*/
- пъстър пор /*Vormela peregusna*/ - изключително рядък, защитен вид

семејство порови

- Видра (*Lutra lutra*) – защитен вид

Защитени видове растения:

Територията на общината попада в пределите на Горнотракийската низина северните части се заемат от части на Сърнена Средна гора. Растителността е представена предимно от източни гори:

- космат дъб (Eastern white oak forests)
- балкано-панонски церово-горунови гори (Pannonian-Balkan turkey oak-sessile oak forests)

- мизийски гори от сребролистна липа (Moesian silver lime wood)
- крайречни смесени гори от *Quercus robur*, *Ulmus laevis* и *Fraxinus excelsior* или *Fraxinus angustifolia* покрай големи реки (*Ulmion minoris*)
- алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
- полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*)

Горнотракийският подрайон е богат на палеоендемични и неоендемити:

- румелийска мишовка (*Minuartia rumelica*)
- тракийски лопен (*Verbascum thracicum*)
- тракийски равнец (*Achillea thracica*)
- родопската люцерна (*Medicago rhodopea*)
- блестящо лале (*Tulipa splendens*)
- златисто лале (*Tulipa aureolina*)
- фонтанезиева урока (*Bupleurum fontanesii*)

1.3.5. Отпадъци

Съществуващото състояние на дейностите свързани със събиране, транспортиране, обезвреждане и оползотворяване на отпадъците на територията на общината е наследство от дългогодишната работа по общите проблеми, свързани с опазването на околната среда и в частност вредното въздействие на отпадъците върху човешкото здраве и всички компоненти на околната среда (въздух, води, почви, геоложка основа, подземни богатства, флора и фауна, културно наследство). Отпадъците не само повърхностно замърсяват околната среда, ограничават използваемостта на земята, създават хигиенни проблеми и дразнят естетическите възприятия на хората. В резултат на протичащите в периода на натрупването им физични, химични и биологични процеси, те се превръщат в многофакторен замърсител на околната среда, оказващ силно негативно въздействие върху повърхностните и подземни води, въздуха и почвите, с което създават сериозен здравен риск за населението. От друга страна отпадъците са ценен енергиен и суровинен източник и тяхното минимизиране и повторната им употреба води до съхранение на природни ресурси.

Управлението на отпадъците е сложен и многообхватен процес, изискващ интегрираност на подходите, внедряване на нови технологии, създаване на подходяща икономическа среда и нормативна база, и не на последно място висока обществена отговорност, затова законодателят е предвидил разработване на самостоятелна Програма за управление на отпадъците в съответствие с чл.52 от Закон за управление на отпадъците (ЗУО). Съгласно чл.52 ал.2 от ЗУО, общинските програми за управление на отпадъците са секторни програми и са неразделна част от Общинските програми за опазване на околната среда.

На територията на община Братя Даскалови се генерират основно битови, строителни и селскостопански отпадъци. От общината се събират, транспортират и депонират твърди битови и смесени отпадъци от домакинствата, обществените сгради, търговските обекти, уличните площи и предприятия и строителни отпадъци от общински обекти.

На практика извън контрола на общината остават селскостопанските отпадъци, които се изхвърлят нерегламентирано и няма данни за тяхното количество.

Опасните отпадъци на територията на общината са предимно излезли от употреба пестициди.

Дейности по управлението на отпадъците:

За всички населени места на община Братя Даскалови има организирано сметосъбиране и сметоизвозване. Дейността по сметосъбиране и сметоизвозване се извършва от Общинска фирма по чистота. Системата за събиране и транспортиране на битови отпадъци, използвана на територията на общината е смесена – със сменяеми съдове кофи тип „Мева“ и тип “Бобър” 1,1 м³. Кофите и контейнерите са общинска собственост, тяхното състояние се контролира от фирмата общинската фирма. Механично увредени съдове се подменят с налични оборотни или нови контейнери веднага след установяване на повредата.

За събирането на битовите отпадъци се използва стационарна контейнерна система. Контейнерите се поставят на определени места и се обслужват от специализирани автомобили.

Единственият метод за обезвреждане на отпадъците е депониране. Осъществяващо се на Регионален център за управление на отпадъците – Стара Загора, в землището на с. Ракитница, което беше открито януари 2017 г. и е част от Регионална система за управление на отпадъците в регион Стара Загора. Това депо отговаря на съвременните изисквания за сепариране, депониране и съхранение на отпадъци.

Управлението на отпадъците на територията на общината ще трябва да се води от заложеното в националния план за управление на отпадъците, а именно:

Националният план за управление на отпадъците (НПУО) има ключова роля за ефективното и ефикасно управление на отпадъците в Р България. С плана се цели намаляване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда и здравето на населението, както и постигане на максимално ефективно използване на ресурсите, разкриване на нови пазари и създаване на нови работни места. Важна част от Плана е създаването на максимални условия за предотвратяване образуването на отпадъци.

НПУО се основава на следните основни принципи:

- *“Предотвратяване”* - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно.
- *“Разширена отговорност на производителя”* и *“замърсителят плаща”* – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве.
- *“Превантивност”* – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап.

- *“Близост”* и *“самодостатъчност”* – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване, като отпадъците, генерирани в ЕС, трябва да бъдат третирани в рамките на Съюза.
- *„Участие на обществеността“* – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост, имат възможност да участват в разработването на планове за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците и имат достъп до тях след разработването им.

НПУО е план на прехода от управление на отпадъците към ефективно използване на отпадъците като ресурс и устойчиво развитие чрез предотвратяване на образуването им.

Управлението на отпадъците трябва да се усъвършенства непрекъснато и да се превърне в устойчиво управление на материалите с цел да се опазва, съхранява и подобрява качеството на околната среда, да се опазва човешкото здраве, да се гарантира разумното и ефективно използване на природните ресурси, да се насърчават принципите на кръговата икономика, и да се намалява зависимостта на ЕС и на страните-членки от вносни ресурси, като по този начин се осигуряват нови икономически възможности и дългосрочна конкурентоспособност. За постигането на този екологичен приоритет Директива(ЕС)2018/851 от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците отделя специално приоритетно място на политиките по предотвратяване на отпадъците, като насочва вниманието към следните основни аспекти:

- Предотвратяването на отпадъци е най-ефикасният начин за подобряване на ресурсната ефективност и за намаляване на въздействието на отпадъците върху околната среда. Поради това е важно държавите-членки на ЕС да предприемат подходящи мерки за предотвратяване образуването на отпадъци, да наблюдават и оценяват напредъка в прилагането на такива мерки. Като част от тези мерки държавите-членки следва да подпомагат иновативни модели на производство, търговия и потребление, които намаляват наличието на опасни вещества в материалите и продуктите, които насърчават увеличаването на продължителността на живота на продуктите и повторната им употреба, включително чрез създаване и подкрепа на мрежи за повторна употреба и за ремонт и схемите за обратно изкупуване и връщане за повторно пълнене, както и като стимулират повторното производство, обновяването и, по целесъобразност, повторната употреба на продуктите и платформите за споделяне.
- Насърчаването на устойчивостта при производството и потреблението може да допринесе съществено за предотвратяването на образуването на отпадъци (ПОО). Държавите-членки следва да предприемат мерки, за да осведомят потребителите за този принос и да ги насърчават да допринасят по-активно за подобряване на ресурсната ефективност. Като част от мерките за намаляване на образуването на отпадъци, държавите членки следва да включат постоянни комуникационни и образователни инициативи за повишаване на осведомеността по въпросите на предотвратяването на образуването на отпадъци и нерегламентираното изхвърляне на отпадъци, поставянето на количествени цели и, по целесъобразност, предоставянето на подходящи икономически стимули за производителите.

- Някои суровини са от голямо значение за икономиката на Съюза и снабдяването с тях е свързано с голям риск. С оглед на сигурността на доставките на тези суровини и в съответствие с инициативата за суровините, установена от Комисията, в нейното съобщение от 4 ноември 2008 г. относно „Инициатива за суровините: посрещане на нашите основни потребности от растеж и работни места в Европа“ и целите и целевите стойности на Европейското партньорство за иновации в областта на суровините, държавите-членки следва да предприемат мерки за насърчаване на повторната употреба на продукти, съдържащи значително количество суровини от изключителна важност, с цел предотвратяване на превръщането на тези материали в отпадъци.

Общината е отговорна за събирането на отпадъците на тяхната територия, като извършват тази дейност самостоятелно или чрез регионални сдружения. По силата на чл. 52 от ЗУО те са длъжни да изготвят програма за управление на отпадъците, чиято структура, цели и предвиждания отговарят на НПУО, включително за ПОО. Общините могат да се възползват активно от различни програми за изпълнението на проекти за ПОО, да организират и координират създаването и функционирането на местна общност, обединена около идеите за „нулеви отпадъци“, под тяхна координация да се осъществяват различни дарителски кампании и дейности, водещи до ПОО. Освен екологични, ще имат и икономически ползи от активни дейности по ПОО, тъй като съвременното управление и третиране на отпадъците изисква сериозни финансови ресурси и всеки тон предотвратени битови отпадъци е равностоен на спестени разходи от бюджета на общината за един тон третиране на битовите отпадъци.

Общината е изготвила и програма за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г. в която се коментират приоритетите, мерките, възможностите, начина и периодите за реализация на дейностите водещи до подобряване на управлението на същите, в контекста на целите на Националния план за управление на отпадъци 2021 – 2028 г. и секторното законодателство.

1.3.6. Шум

Основен източник на шум в общината е автотранспорта. Автотранспортният шум е в пряка зависимост от интензивността на движението, скоростта и структурата на транспортния поток, пропускателната способност на пътните артерии, възрастта на автомобилния парк, вида и качеството на пътната настилка, ситуационното и нивелетно разположение на пътя и характера на терена встрани от него.

Основният шумов фон се създава от автомобилите – леки и товарни. През последните години в резултат на масовия внос на автомобили предимно “втора употреба” автомобилният парк е основно подменен. Въпреки че повечето от автомобилите са втора употреба, нивото на излъчвания от тях шум е значително по-ниско от използваните преди това, но същевременно техният брой се увеличава интензивно. Основните източници на шум са свързани с транзитно преминаващия и вътрешно-селищния автомобилен и ЖП транспорт. В северната част на общината преминава железопътна линия в близост до жилищни сгради на разстояние от около 10 – 20м.

Шумът от производствените дейности също има участие в общия шумов фон на общината. В голямата си част те са обособени в промишлените зони и/или са извън границите на населеното място. На територията на общината към настоящия момент

няма промишлени работещи обекти, които да подлежат на контрол по фактор шум в околната среда.

Регионалните здравни инспекции (РЗИ) изготвят ежегодни шумови характеристики на населените места. Чрез тези характеристики се извършва комплексна оценка на шумовото натоварване на всички областни градове в страната, включително и на някои други по-големи населени места. По същество шумовата характеристика на населеното място представлява ежегоден доклад, който РЗИ предоставят на МЗ и общините. Тези доклади по-нататък се използват за вземане на решения от контролните органи и общинските власти за предприемане на мерки за намаляване на шума.

Таблица 10. Стойности на нивата на шум в различните територии

Зона	ден	Еквивалентни нива на шум	
		вечер	нощ
Жилищни зони и територии	55	50	45
Централни градски части	60	55	50
Територии подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик	60	55	50
Зони на лечебни заведения и санаториуми	45	35	35

Източник: Наредба № 6 /26.06.2006г.

Изводи:

- Поради преминаването на значими транспортни потоци риск от шумово натоварване има както в урбанизираните територии, така и извън тях.
- Преминаването на две автомагистрали в близост до населени места изисква специални мерки за намаляване на шумовото натоварване.
- Няма разработена шумова карта на Братя Даскалови. Липсва изградена система за мониторинг на шумовото натоварване в рискови точки от инфраструктурата.

1.3.7. Зелени площи в населените места

Особена роля за санитарно-хигиенните условия на живеене и свързания с това здравен статус на населението на община Братя Даскалови има зелената система. Зелената система включва следните категории зелени площи:

- Обществени паркове и градини;
- Специализирани паркове и градини;
- Санитарно-защитно озеленяване;
- Транспортно озеленяване;
- Озеленяване за ограничено ползване;

Те имат следните по-важни социални и екологични функции: рекреационни (задоволяват потребностите от спорт и отдих); естетически и ландшафтно-естетически; биоклиматични - приток на свеж чист въздух, подобряване на микроклиматичните

характеристики на средата; мелиоративни - преразпределение на повърхностния и подземен отток на водите; екологични - предотвратяване миграцията на замърсителите от урбанистичните дейности и транспорта, продуцират кислород, поглъщат част от вредните газове и праха, блокират миграцията на тежките метали (от транспорта и промишлеността) в почвата и околната среда.

Зелените структури в санитарно-защитното озеленяване са с основно екологично предназначение - ветрозащитни пояси, озеленени крайречни сервитути, озеленени дерета и оврази, санитарно-защитни пояси, транспортно озеленяване.

Поддръжката на озеленените площи е комплекс от манипулации извършвани в тях осигуряващи добрия им вид в съответствие със сезонните изисквания и биологичните особености на растителността. Поддържането на чистотата в зелените площи включва широк набор от дейности като: метене, оборка, ежегодни санитарни и подмладяващи коситби на тревните площи и резитби на всички дървета на които се налага.

Основание за увеличаване на зелените площи са фактите, че върху дървета, храсти и треви се утаява около 70% от въздушния прах, а същите системи извличат и поглъщат около 60% от серния двуокис. От тук се определя и значителната им роля в процесите на смекчаване и адаптиране към изменението вследствие на настъпващите все по-чувствителни климатични промени.

Общината разполага с благоприятно разположение, в голямата си част с добра зелена инфраструктура, разбира се с акцент към разширяване в урбанизираната, част, но естествените процеси в природата, както и зелената естествена система около населените места подобрява донякъде общото усещане за балансираност по отношение зелен ресурс.

Изводи:

- Зелените площи в общината може да се развият в посока разширение и обогатяване като видов състав.
- Средствата за поддържане на зелените площи са ресурсоемки и следва да се помисли върху възможности за външно финансиране или за акцент в доброволчески инициативи в т.ч и ПЧП.

1.3.8. Радиационна обстановка и влияние на нейонизиращите лъчения

Естественият радиационен гама - фон е конкретна физична характеристика на околната среда, характерна за всеки регион.

Известно е, че естествените радионуклиди: уран, радий, торий и продуктите на техния разпад, радиоактивните нуклиди на калия, рубидия и др. имат широко разпространение в земната кора. Поради своите специфични физикохимични свойства те имат конкретно присъствие в състава на отделните компоненти на околната среда: литосферата (скали, почви), хидросферата (подземни, грунтови, речни, езерни и морски води), въздуха, флората и фауната.

В резултат на дейността на човека става допълнително обогатяване на елементите на околната среда с естествени и техногенни радионуклиди и тяхното пространствено преразпределение. Тези антропогенни източници на радиоактивност обуславят

техногенната компонента на радиационния фон. За наблюдение, измерване и контрол на гама-фона на територията на страната действа Национална автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама - фон, която се поддържа от Изпълнителната агенция по околна среда. Получените данни от измерването на гама-фона от постове разположени в цялата страна, се обобщават в ежедневен бюлетин за радиационната обстановка в страната.

На територията на община Братя Даскалови до момента не са установени наднормени стойности на йонизиращи лъчения, както и няма източници на радиационно замърсяване.

Естественят радиационен гама-фон на територията на страната е в границите от 0.06 до 0.40 mSv/час, като за Старозагорска област мощност на еквивалентната доза в интервала

0.14 – 0.24 mSv/час и е нормална за района. Не са констатирани съществени отклонения в граници на допустимите норми.

Нейонизиращите лъчения са едни от малко изследваните фактори на средата с неблагоприятно въздействие върху човека и недостатъчно изяснени механизми за биологичните им ефекти.

Нейонизиращите лъчения включват голям брой фактори, по-важни от които са: електростатично поле, постоянно магнитно поле, свръх нискочестотни електрически и магнитни полета, радиочестотни електромагнитни вълни, инфрачервено лъчение, видима светлина, ултравиолетово лъчение, лазерни лъчения.

За източниците на електромагнитни лъчения е в сила Наредба № 9 на МЗ и МОСВ (ДВ бр.35/91г. изм. и доп.), която регламентира пределно допустимите нива на електромагнитни полета в населените територии и определяне на хигиенно защитни зони около излъчващи обекти.

Изводи:

- На територията на общината няма разположени значителни източници на нейонизиращи лъчения. Няма тенденция за бъдещо изграждане на такива източници. Няма установено завишаване на естествения радиационен фон.

1.3.9. Управление

Планирането, регулирането и налагането на законодателството по опазване на околната среда зависи от наличните човешки ресурси в общината.

На местно ниво дейностите по опазване на околната среда се осъществяват чрез:

- изпълнение на общинските програми за опазване на околната среда, за управление на отпадъците
- спазване на Наредбите, приети от общински съвет Братя Даскалови, имащи отношение към околната среда и отпадъците

В общината опазването на околната среда се извършва от кмет - ресорен заместник кмет - кметове и заместник кметове на населени места и служители.

Съгласно приетата с решение на Общински съвет структура на общинската администрация, отговорното звено за дейностите по опазване на околната среда е

Дирекция „АООСИД“, в състава на която влиза направление „Екология“. В това направление има назначени двама експерти, които освен всички дейности свързани с опазването на околната среда, поддържането на чистотата на населените места, сметосъбирането и сметоизвозването, поддържането на зелените площи, изпълнение на предписания и указания от РИОСВ, МОСВ, БДУВ и други, активно участва в разработването, кандидатстването и изпълнението на общински проекти в областта на околната среда, финансирани от различни източници. Служителите, притежава необходимото образование, професионална компетентност и опит за заемане на длъжността.

Разработена и приета е общинска нормативна уредба с цел опазване на околната среда в общината и управление на отделни приоритетни общински екосистеми.

Въпреки полаганите системни грижи и усилия от общинското ръководство на община Братя Даскалови в управлението на всички подсистеми от околната среда в общината основните проблеми стоящи в обсега на общинската система по управление на околната среда са свързани най-вече с липсата на действаща и обективна система за генериране на данни и система от индикатори за мониторинг на състоянието на околната среда. На територията на общината няма мониторинг станции (за въздух, почви, води, радиоактивни лъчения и шум), няма въведена система за охарактеризиране и наблюдение на генерираните отпадъци чрез стандартизирани методики и със стандартизирани инструменти. С въвеждането на Регионално депо Стара Загора отпадна проблемът с третирането на битовите отпадъци. Сметосъбирането и сметоизвозването се извършва от общинската фирма по чистота, собственост на общината.

На този етап основен проблем по отношение управление дейностите по отпадъците е неконтролируемо изхвърляне на битови и строителни отпадъци на произволни, неорганизиран за целта площадки. Неконтролируемо изхвърлените отпадъци на произволни площадки периодично се почиства. В района на общината няма изградени инсталации за обезвреждане, изгаряне и компостиране на отпадъци.

Проблемите с управлението на дейностите свързани с отпадъците се отразяват най-бързо и пряко върху облика на общината и здравето на хората и закономерно те ангажират повече средства и квалифицирани служители. Като основни причини за това състояние могат да се посочат на първо място финансови причини породени от липса на средства, на второ място организационни и на трето място са тези свързани с ниската екологична култура на населението.

Процесът на промяна и преход към една система, съответстваща на изискванията на ЕС, налага приемането на съответните принципи от населението и от всички участници в процеса на опазването и устойчиво управление на околната среда. Особено актуални при усвояването на средствата предоставяни по различни Оперативни програми настоящия програмен период 2014 – 2020г. за инвестиции в областите по управление на околната среда са изградените на принципите за обоснованост, осъществимост и социална приемливост Публично Частни Партньорства (ПЧП).

Използването на подобни икономически форми за реализация на инвестиции за опазването на околната среда, стимулирано и от действието на Регламент (ЕС) №1303/2013, ще подпомогне и преодоляването на негативните последици от

противопоставянето на различни обществени групи. Това противопоставяне и негативното обществено мнение в някои случаи е и съществена пречка за прилагането на съвременните практики по защитата на околната среда. Активна позиция на широк кръг от населението обхванати в организирани кампании за информиране определят все по-голямото значение и внимание което е необходимо да се отдели на фактора „връзки с обществеността”.

1.3.10. Икономическо състояние

По-важните фактори, които отнасяме към икономическата среда и които трябва постоянно да се диагностицират и оценяват са:

- структуроопределящи отрасли на икономиката в общината;
- темпове на инфлация;
- равнище на заетост;
- доходи;
- състояние и очаквано развитие на отделните отрасли в общината;
- развитието на кои отрасли зависи от състоянието на околната среда в общината;
- състояние на инфраструктурата - пътна мрежа, комуникации, ВиК и електропреносна мрежа;
- средно-годишен доход на човек от населението от общината;
- средна работна заплата на жителите в общината;
- заетост, безработица и структура на безработицата.

Оценките за икономическото състояние на община Братя Даскалови се определят основно от протичащите в реалния икономически сектор процеси довели до съществени негативни промени в редица отрасли на промишлеността, в аграрния сектори и др.

Основните икономически отрасли са селското стопанство и промишлеността.

Разнообразният релеф на територията на общината предлага благоприятни условия за развитие на интензивно селско стопанство. Поземлените ресурси, чиито размер и качества са функция от релефните и почвените характеристики, са основен фактор за развитието на земеделието на територията и. Развитието на селското стопанство в общината трябва да бъде стимулирано, чрез инвестиции и подкрепа от страна на местната власт и Държавата. Необходимо е действията да се насочат към модернизация и технологично обновяване на стопанствата и инфраструктурата в отрасъла и региона, възстановяване и изграждане на хидромелиоративна инфраструктура, която да осигури ефективно използване на водата, земеделските площи, лозовите и овощни масиви, както и насърчаване на сдружаването на производителите и кооперирането на участниците във веригата за предлагане на земеделски продукти и храни.

Селското стопанство с всички свои подсектори е структуроопределящ отрасъл за общината. С него е свързано и промишленото производство. В общинската икономика промишлеността е представена с малки предприятия осъществяващи дейност основно в сферата на хранително-вкусовата промишленост - консервна, млекопреработвателна, винарска и мелничарска.

Разпространено е и отглеждането на слънчоглед, с тенденция на нарастване. Районът е подходящ за отглеждане на памук и твърда пшеница.

От трайните насаждения най-голям дял заемат лозовите. Особен интерес представляват винените лозя, а климатичните условия са изключително благоприятни за развитието на лозарството. На територията на общината има 2 винарски изби в селата Брата Даскалови и Гранит. Община Братя Даскалови попада в Югозападен тракийски лозарски регион „Тракия“ – един от петте района за производство на вино в България.

От овощните насаждения са застъпени праскови, череши, вишни. През последните години се създават нови розови насаждения.

Като цяло територията на община Братя Даскалови се характеризира с висок агроекологичен потенциал. Това позволява отглеждането на почти всички типични за тази част на страната земеделски култури и постигането на високи производствени резултати. Високият агроекологичен потенциал е важен фактор за специализацията на общината в аграрния сектор и за развитието на съвременно диверсифицирано земеделско производство.

Положителната страна по отношение стопанисването на земеделските земи, особено в използването на нивите, е че преобладаващата част от тях се обработват от земеделските кооперации и агрофирмите, които с дейността си противодействат на тенденцията към изоставяне на значителни площи обработваема земя.

По-голямата част от регистрираните в общината фирми са малки предприятия. Висок дял в икономиката заемат фирмите, занимаващи се с търговска дейност. Фирмите в преработващата промишленост са доминиращи и определят нивото на икономическа активност в общината.

Развитието на дейностите, свързани с възпроизводството, ползването и опазването на горите, създава работни места за част от населението на общината. На територията на горския фонд се осъществяват и редица странични ползвания – паша на едър и дребен добитък, добив на сено от голите площи.

Горите в общината и района имат социално-хигиенни, защитно-водоохранни, противоерозионни и здравно-украшни функции. Горите предпазват прилежащите земи от развитието на ерозионни процеси и увеличават плодородието им.

Горите подобряват климата, акумулират големи количества от падналите дъждовни води и намаляват скоростта на водния отток, с което и предпазват почвата от ерозия.

Общината няма изявено развит сектор на услугите. Строителство в общината се реализира чрез дейността на частни строителни фирми. Транспортните услуги се извършват от частна фирма. Частната фирма осигурява транспортна връзка с всички населени места от общината. Географското и транспортно разположение, природните и екологични дадености на община Братя Даскалови определят туризма като една от алтернативи за развитие на местната икономика. Общината няма възможност да развие самостоятелен туристически продукт, поради ограничените си ресурси.

В общината съществуват множество природни и културни дадености, които представляват добра основа за икономически успешно и устойчиво развитие на различни форми на туризъм.

На територията и се намират множество археологически и архитектурно-строителни и художествени недвижими културни ценности с национално и местно значение, които могат да бъдат посещавани от туристите и да са предпоставка за създаване на местен туристически продукт.

Близостта на Средна гора и множеството микроязовири в района дават предимство за развитие на екотуризма, ловния туризъм, спортния риболов - сериозен потенциал за развитие има селският туризъм.

В общината туризмът се свързва най-вече с местността около хижа "Каваклийка", намираща се на няколко километра от село Горно ново село.

Възможностите за нощуване са предимно в частни квартири, бунгала в района на язовира край с. Долно ново село, както и в общинската "Къща за отдих и почивка", намираща се край село Партизанин, предоставяща отлични възможности за посещение от големи групи туристи.

Необходимо е да се създадат условия за по-пълноценно използване на туристическия потенциал, като се подобрят общите условия за развитието на туризма като приоритетен отрасъл на общинската икономика. Необходими са мерки за подобряване на транспортния достъп до културните ценности и тяхната реклама.

Изграждането на добро партньорство между местния бизнес и местните власти би създало благоприятна среда за реализация на публично-частни проекти в сферата на туризма, както и възможността за коопериране със съседните общини или в съчетание с друг туристически продукти.

Недвижимото културно наследство е с недостатъчно използван потенциал, но с добри перспективи за включването му в културни маршрути и развитие на културен туризъм. Необходими са непрекъснати усилия и прилагането на ефективни мерки за опазването, поддържането и експлоатирането на културните ценности.

- С протокол от 12.01.2011г. в изпълнение на Заповед №РД 9К-0001/10.01.2011г. на Министъра на културата е определен режим за опазване на археологическата НКЦ **„Тракийска гробница от ранноелинистическата епоха в Момина могила”** в землището на с. Братя Даскалови. Определена като територия за археологическо проучване, консервация, реставрация, експониране и социализация. Забранено е всякакъв вид строителство с изключение на консервационно-реставрационните работи или за осигуряване на достъп, обслужване на посетителите и дейности по социализацията на недвижимата културна ценност.

- С протокол от 05.10.2011 г. в изпълнение на Заповед №РД 9К-0170/28.09.2011 г. на Министъра на културата е определен режим за опазване на археологическата НКЦ **„Могилен некропол в м. Гириша”** в землището на с. Горно Белево. Определена като територия за археологическо наблюдение и проучване. Забранява се промяна на предназначението на земята. Забранява се откриването на кариери за добив на подземни богатства. Разрешава се селскостопанска обработка на земята или използването ѝ за ливади и пасища. Изграждането на мелиоративни съоръжения и горски мероприятия се извършва под наблюдението на археолог. Всички дейности, нарушаващи целостта на земния пласт се извършват в присъствието на археолог. За територията на охранителната зона стриктно се спазват изискванията на чл. 160, ал. 2 от ЗКН.

- С протокол от 07.10.2011 г. в изпълнение на Заповед №РД 9К-0171/28.09.2011 г. на Министъра на културата е определен режим за опазване на археологическата НКЦ „Многослоен обект от късния неолит и тракийски център от I-во хилядолетие пр. Хр.” в м. Халка Бунар от землищата на с. Горно Белево и с. Партизанин. Определена като територия за археологическо проучване, консервация, реставрация, експониране и социализация на НКЦ. Забранява се промяна на предназначението на земята. Забранява се обработването на земята, засаждането на трайни насаждения с дълбока коренова система, прокопаване на канали, заблатяване, всякакъв вид строителство, несвързано с консервационно-реставрационни работи или за осигуряване на достъп. Забранява се преминаване на тежкотоварни автомобили и друга строителна техника през територията на археологическата НКЦ.

За всички останали археологически обекти (регистрирани в АИС-АКБ) на територията на община Братя Даскалови са установени временни режими за опазване („А” и „Б”), съгласно чл. 35 от Наредба 7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, до назначаването на междуведомствена комисия за изготвяне на режими за опазване съгласно чл. 159, ал. 2 от Закона за културното наследство. Охранителната им зона е 10 м.

В Общинският план за развитие е застъпено като отделна цел **“Развитие на атрактивен туризъм”** с набелязани мерки като:

- създаване на уеб страница за възможностите за туризъм и лесен достъп до тях;
- участие на общината в регионални и национални туристически борси;
- реконструкция и реставрация на църковни храмови;
- възстановяване и запазване на археологически обекти;
- ежегодно провеждане на традиционни за общината събори по населени места;
- подкрепа на самодейните състави в общината

1.3.11. Финансово състояние

Най-важните финансови фактори влияещи върху социалното положение на населението от общината са: темпове на инфлация, равнище на заетост, доходи, състояние и очаквано развитие на отделните отрасли в общината, състояние на инфраструктурата, средно-годишен доход на човек от населението, средна работна заплата на жителите, заетост, безработица и структура на безработицата.

Паричният доход на домакинствата се формира от различни източници на доходи: работна заплата, извън работна заплата, обезщетения за безработица, пенсии, семейни добавки за деца, други социални помощи, от домашното стопанство, от предприемачество, от продажба на имущество, продукция и др.

Анализираните основни финансови фактори са:

- Бюджет на общината (по основните пера) - установяване частта, отделяна за дейност свързани с екология
- Източници на приходи в бюджета, в т.ч. свързани с околната среда
- Стойност на разходите за опазване на околната среда и стойността на общите разходи

Програма за опазване на околната среда в община Братя Даскалови 2021 – 2028 г.

- Степен на покриване на разходите за дейностите на общината от реализираните приходи.

Общинският бюджет е самостоятелна финансова сметка, чрез която се разпределят и балансират приходите и разходите за бюджетната година. Бюджетът на общината е сред основните финансови показатели, който се анализира, за да се оцени въздействието на финансовите фактори. Приходите на община Братя Даскалови се формират от субсидии от Републиканския бюджет и собствени приходи.

За изпълнение на дейностите по опазване на околната среда и управление на отпадъците на територията на общината основни източници на финансиране през последните години бяха: такса „битови отпадъци”, „Оперативна програма „Околна среда, ПУДООС.

Основният финансов механизъм за акумулиране на средства за финансиране на дейностите по управление на битовите отпадъци, следващ принципа „замърсителя плаща” е регламентиран със Закона за местните данъци и такси.

Съгласно закона, “такса битови отпадъци” се заплаща за услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа или други съоръжения за битови отпадъци, както и

за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. На основание чл. 66, ал. 1 от ЗМДТ, таксата за битови отпадъци се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на общинския съвет, въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за:

1. Осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
2. Събиране, включително разделно, на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им;
3. Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и 64 от Закона за управление на отпадъците;
4. Почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Съгласно чл.60 и чл.64, Раздел IV Финансиране на обезвреждането на отпадъци чрез депониране от ЗУО и Наредба №7 от 19.12.2013г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци, общините предоставят обезпечения, под формата на отчисления, превеждани по банкова сметка за чужди средства на РИОСВ. Община Братя Даскалови няма просрочени задължения и дължимите суми се превеждат в срок.

Отчисленията се заделят от такса битови отпадъци, съгласно Закона за управление на отпадъците и Наредба №7 от 19.12.2013г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, като се предвиждат в План-сметката за разходите по управление на отпадъците за съответната година и се гласуват от

Общинския съвет. Като цяло обаче, такса битови отпадъци не може да покрие всички инвестиции, които се предвиждат като ангажимент на общините.

Поради конкретизирания бюджет от ОПОС 2014-2020г. за приоритетната ос свързана с управлението на отпадъци е необходимо да бъдат търсени различни възможности за осигуряване на финансиране на инвестиционната програма, предвид невъзможността за осигуряване на финансиране на всички дейности по линия на такса битови отпадъци. Възможни източници за финансиране на част от инвестициите биха могли да бъдат осигурени по линия на бизнеса и Оперативните програми на ЕС.

Негативно въздействие върху разработването на проекти и работата върху мероприятия по опазване на околната среда, оказва невъзможността, приходите в бюджета по съответното перо да покрият разходите за екология. Въпреки приетия размер на такси, глоби и санкции, средствата, постъпили от тях са недостатъчни.

1.3.12. Демографско състояние

През последните години се наблюдава трайна тенденция към намаляване броя на населението на община Братя Даскалови, с изключение на някои села. Тази тенденция е характерна както за област Стара Загора, така и като цяло за страната.

Таблица на адресно регистрираните по постоянен и по настоящ адрес лица
област СТАРА ЗАГОРА община БРАТЯ ДАСКАЛОВИ

Населено място	Постоянен адрес общо	Настоящ адрес общо	Постоянен и наст. адрес в същото НМ
С. БРАТЯ ДАСКАЛОВИ	502	581	423
С. ВЕРЕН	94	201	80
С. ГОЛЯМ ДОЛ	67	105	46
С. ГОРНО БЕЛЕВО	185	256	156
С. ГОРНО НОВО СЕЛО	157	147	121
С. ГРАНИТ	558	661	521
С. ДОЛНО НОВО СЕЛО	58	52	37
С. КОЛЮ МАРИНОВО	27	67	17
С. МАЛКО ДРЯНОВО	60	114	44
С. МАЛЪК ДОЛ	13	36	12
С. МАРКОВО	24	51	17
С. МЕДОВО	94	179	77
С. МИРОВО	599	733	568
С. НАЙДЕНОВО	108	131	73
С. ОПЪЛЧЕНЕЦ	315	370	241
С. ОРИЗОВО	1349	1567	1236
С. ПАРТИЗАНИН	483	550	444
С. ПЛОДОВИТОВО	478	615	424
С. ПРАВОСЛАВ	108	207	82
С. СЛАВЯНИН	11	27	8
С. СЪЕДИНЕНИЕ	60	98	43
С. СЪРНЕВЕЦ	52	147	33
С. ЧЕРНА ГОРА	1398	1483	1307
Всичко за общината	6800	8378	6010

дата 15.03.2021

* ГРАО справка, текуща демографска статистика за постоянното население на общината

Населението на територията на общината е застаряващо. Това е процес, който е характерен не само за община Братя Даскалови, а за цялата страна и за всички държави в Европейския съюз. Подобна промяна е резултат от три основни фактора: увеличаване на продължителността на живота, комбинирана с по-ниска раждаемост, трудоспособното население не се възпроизвежда, то в голяма степен не се задържа в региона. Увеличаващото се възрастно население в общината поражда редица здравни, социални и икономически последици, като най-съществена от тях е нарастването на делът на непроизводителното население.

Най-общата характеристика на демографското и здравното състояние на населението от региона се свежда до:

- Тенденция за намаляване на раждаемостта
- Тенденция към повишаване на смъртността
- Демографско остаряване на населението
- Рязко понижаване на жизнения стандарт на населението и увеличаване

относителният дял на живеещите на границата на бедност

В структурата на заболяемостта по обращаемост във възрастта над 18г., най-голям относителен дял заемат болестите на дихателната система, следвани от болестите на органите на кръвообращението, болестите на нервната система и сетивните органи, инфекциозни болести и паразитози, болести на ендокринните жлези, храненето и обмяната, психични смущения, травми и отравяния. Нараснала е заболяемостта и от злокачествени новообразувания.

Взаимовръзката между състоянието на околната среда и заболяемостта на населението е от основен интерес за планиране на здравна и екологична стратегия на ниво държава, респективно община и всъщност средствата вложени за такива проучвания са инвестиция за здравето на хората.

1.3.13. Социално икономическо развитие

Анализът на основните фактори определящи перспективите за развитие в социално-икономически план в община Братя Даскалови определя за 2021-2028г. като структуроопределящите сектори в развитието на общината, обусловени от природните дадености и географското положение:

- селско стопанство;
- индустрия;
- туризъм;
- търговия;
- услуги

Община Братя Даскалови е разчитала основно на селското стопанство, подкрепено от хранително-вкусовата индустрия. Възможните нови опори изискват чиста среда и съвременна инфраструктура (в т.ч. комуникации). Всичко това изисква адаптиран общ устройствен план на общината да създаде необходимите устройствени предпоставки за ускорен растеж. Важно за общината е да постигне икономически растеж, подобро

качество на живот и възможности за развитие на своите жители, запазено и оценено природно и културно наследство.

- Наличието на резерви в качествено и пространствено усвояване на туристическите ресурси;
- Силна привлекателност и все още добра съхраненост на земеделската земя, търсенето превишава предлагането;
- Сравнително добра изграденост на енергийната, съобщителната и водостопанската системи в общината;
- Натрупан опит и традиции в развитието на селското стопанство и хронително-вкусовата промишленост, независимо от миграцията на младите и квалифициращи кадри;
- Създаване на преференциални условия за финансиране и реализиране на интегрирани проекти за опазване и възстановяване на основни елементи на околната среда;
- Въвеждане на информационни системи за събиране и обработка на данни с цел изграждане и поддържане на система от индикатори за мониторинг и оценка на прилаганите практики за опазване на околната среда, така и с конкретни действия на общината концентрирани в подготовката на стратегии, програми и прединвестиционни проучвания за качествено и своевременно разработване на документи за кандидатстване по широк набор от Оперативни програми в програмния период 2014 – 2020г. с цел осъществяване на общинските приоритети в областта на опазване на околната среда

Изводи:

- В общината има предпоставки за развитие на съпътстващи производства на база на традиционни аграрни дейности.
- Общината полага усилия да смекчи до известна степен неблагоприятното влияние на икономическата среда.
- Незадоволителна образователно-квалификационна структура на заетите в общинската икономика.
- Високо ниво на равнището на безработицата в общината, въпреки държавната политика по заетостта и усилията на общинска администрация.

2. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT-анализ). ВИЗИЯ НА ОБЩИНАТА.

Главната цел на SWOT-анализа е да се извърши взаимнообвързана оценка на вътрешните за дадена община силни (Strengths) и слаби (Weaknesses) страни, както и на външните за общината възможности (Opportunities) и заплахи (Threats).

- Силни страни – представляват ресурс, умение или друго преимущество, което притежава общината. Силна страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство на общината.

- Слаби страни – представляват ограниченията или недостига на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на общината.
- Възможности – представляват най-благоприятните елементи на външната среда на общината. Това са благоприятни за общината потенции, от които тя се възползва или би могла да се възползва.
- Заплахи – представляват най-неблагоприятните сегменти на външната среда за общината. Те поставят най-големи бариери пред настоящото и бъдещото (желаното) състояние на общината.

Приема се, че вътрешните страни (силните и слабите) могат да се контролират от общината, докато външните фактори (възможности и заплахи) определят състоянието на средата, в която се развива тя. Резултатите от SWOT-анализа позволяват точно формулиране на приоритетите и целите за развитие на общината. По този начин могат да се планират и реализират конкретни мерки за коригиране на състоянието. Сред елементите на анализа има взаимовръзки, които разкриват потенциала за развитие, а също и такива, които показват ограниченията (лимитиращите фактори) и проблемите, които предстои да бъдат преодолени.

От направените изводи в аналитичната част се изведе следния SWOT анализ:

ВЪТРЕШНИ ФАКТОРИ	
Силни страни	Слаби страни
1	2
Географско положение	
• Изгодно природно, географско и транспортно-комуникационно местоположение • Благоприятни климатични условия	• Затруднена комуникация между населените места поради лошата транспортна инфраструктура, необходима рехабилитация на пътища, осигуряващи прекия достъп до населените места в общината.
Природни ресурси	
• Разнообразие в поземлените ресурси – предпоставка за развитие на различни отрасли в селско и горско стопанство • Отсъствие на големи индустриални замърсители, незамърсена и не увредена околна среда • Наличие на земеделски земи с добри почвени и агробιολογични характеристики подходящи за отглеждане на трайни насаждения с добра рентабилност: етерично-маслени	• Лошо състояние на съществуващия хидромелиоративен фонд • Слаба използваемост на национално богатство • Не са проучени капацитетните възможности от лечебни растения • Липсата на изградена канализационна система и пречиствателни съоръжения

култури , висококачествени сортове лозови насаждения и др. • Добра гъстота в горските територии с ценни дървесни видове – бук, дъб, бял и черен бор • Наличие на природни дадености и забележителности като предпоставка за развитие на екотуризм.	
Човешки ресурси	
• Относително добро демографско развитие на общината (най-големите селища в общината Черна гора и Оризово са със стабилно демографско развитие)	• Недостатъчно финансови средства в общинския бюджет и в населението • Недостатъчни приходи от такса битови отпадъци, не покриващи действително извършения разход; • Липсва институционална, нормативна и стратегическа рамка за управление на околната среда. • Отличима тенденция за увеличаване броя на ниско образованото и без квалификация население от ромската етническа група • Нисък дял на реално заетите (наети и самонаети) от активното население • Недостатъчен опит в използване на съвременни гъвкави организационни форми – малки и средни предприятия, семейни ферми и др.
Икономическо развитие	
• Уникални природни и културни забележителности с национално и международно значение • Засилваща се значимост на частния сектор с появата на малки и средни предприятия с производствена дейност в сферата на хранително-вкусовата промишленост. • Очертаваща се необходимост за аграрния сектор – производство на селскостопански култури и преработката им в краен продукт;	• Ненапълно използвани възможности за ефективно управление на ресурси - общинската собственост с цел привличане на свежи инвестиции • Недостатъчни активни информационни и разяснителни кампании за популяризиране на потенциала и ресурсите на общината • Очертаващото се монополно положение на земеделските кооперации като основни производствени структури в аграрния сектор и липса на модерни семейни селскостопански ферми • Липса на производство на екологично чисти млечни продукти

	• Не се отглеждат култивирани билки
Транспортна инфраструктура	
• Добре организирана транспортна мрежа и съоръженията към тях, отговарящи на националите и отчасти на европейските изисквания за сигурност, габарити и допустимо натоварване. • Формираната структура на основните транспорти коридори формират общината като потенциален център за обслужването на пътникопотока, развитие на дейности, свързани с туризма и услугите • Компактност и лесна достъпност на населените места до административния център на общината.	• Високи разходи за поддържане и експлоатация на общинската пътна мрежа • Не изцяло изградена инфраструктура обслужваща туристопотока • Липса на асфалтирани пътища за отделни махали от населените места в общината
Електроразпределение и съобщения	
• Добре изградена електропреносна мрежа в основните населени места на общината • Покритие с мобилни оператори • Цифровизация в телефонната система • Наличие на интернет доставчици	• Мрежата на уличното осветление е високоенергоемка • Недостатъчно пълна и качествена електропреносна мрежа • Трудности в покритието с качествени мобилни и интернет услуги
Водостопанска система – водоснабдяване и канализация	
• Наличие на изградени водни площи и свободни /неизползваеми/ водни ресурси за напояване и риболов	• Липса на изградена канализация и пречиствателни съоръжения в селата от общината • Амортизирана водопроводна мрежа, морално остаряла с висока степен на аварийност и големи загуби при преноса • Високи производствени разходи при водоподаване и водопотребление по предназначение и др. • Амортизирана и не функционираща канално-напоителна мрежа, нуждаеща се от основен ремонт в голяма част от нея
Екология и благоустройствено развитие на населените места	
• Компактирана селищна мрежа и добре функциониращо селищно ядро с кръстопътно значение, в т.ч. благоустройствени обекти от национално	• Недостатъчно степен на благоустрояване и озеленяване на населените места • Ограничен лимит на собствени

значение • Природни и екологични дадености от гледна точка географско положение и планински характер на територията	финансови средства за съфинансиране на по-големи екологични проекти • Недостатъчно ефективна система за разделно събиране на отпадъците
Социална инфраструктура	
• Развита образователната, здравеопазна и инфраструктура на културата • Утвърдени традиции в сферата на изкуствата, художествената самодейност и др. • Изградени спортни бази – стадиони	• Непълна обезпеченост за финансиране на мероприятия в сферата образованието, културата, спорта и др.

ВЪНШНИ ФАКТОРИ	
Възможности	Заплахи
1	2
• На национално ниво има хармонизирано екологично законодателство със законодателството на ЕС в сектор околна среда • Условия за развитие на културен, селски, винен и еко туризъм • Ефективно използване на финансови инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с опазване на околната среда; • Промяна на обществените нагласи в подкрепа усилията за опазване на околната среда • Развитие на регионални еко туристически продукти и тематични маршрути • Развитие на съпътстващи дейности за обслужване на засиления транспортен поток • Подобряване на социалната инфраструктура • Развитие на екологично и био земеделие • Укрепване на традиционните отрасли и услуги • Генериране на проекти за развитие на инфраструктурата и опазването на околната среда • Развитие на овощарския сектор на	• Липса на стратегия за оползотворяване на регионалния транспортен коридор • Обезлюдяване на общината, миграционни процеси и промяна на възрастовата структура на населението • Недостатъчна предприемчивост и липса на инвестиционен интерес • Ограничен и неквалифициран трудов процес • Глобални промени в климата и зачестилите природни бедствия, засушавания, ерозия и горски пожари • Слаба активност на населението, НПО и заинтересованите страни • Високи разходи по прилагане на екологичното законодателство и внедряване на екологосъобразни технологии • Увеличаване на дела на транспорта като замърсител на въздуха и почвата • Недостатъчни средства за качествено поддържане и доизграждане на зелената система • Недостатъчна на централизирана подкрепа от страна на държавата за подобряване на

базата на съществуващите добри аргументи климатични условия - Развитие на ефективни междуобщински партньорства и сътрудничества - Усъвършенстване на общинския капацитет за ефективно усвояване на средствата по ОП в програмния период 2014 – 2020г.	инфраструктурата Сериозни опасности при недостатъчно средства от страна на държавата за възстановяване на амортизираната водостопанска система, третиране на отпадъци и сригове в електроснабдяването
---	---

ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА

Визията описва перспективите за развитие в близките години. Визията за бъдещото развитие и състояние на общината се формулира по следния начин:

ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ НА НАСЕЛЕНИЕТО НА ОБЩИНА БРАТЯ ДАСКАЛОВИ ЧРЕЗ ПОСТИГАНЕ ИКОНОМИЧЕСКИ РАСТЕЖ, ПОДДЪРЖАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА БЛАГОПРИЯТНА ОКОЛНА СРЕДА И ОПАЗВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ БОГАТСТВА

ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА

Териториален: територията на община Братя Даскалови

Секторен: Околна среда

Времеви: 2021-2028 година

Основание за разработване на Програмата - чл. 79, ал.1 от Закона за опазване на околната среда.

Програмата за опазване на околната среда на община Братя Даскалови е разработена в съответствие със секторното законодателство.

3 ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

Опазването и възстановяването на основните компоненти на околната среда са определящи дейности на Програмата, в която се определят конкретните мерки и подходи за устойчивото развитие на околната среда на базата на съществуващото състояние и очакваното развитие на икономиката и инфраструктурата на общината.

Мерките и използваните практики за тяхното реализиране е свързано с гарантирането на:

- съхраняване на природните ресурси на общината в естествения им вид и създаване условия за устойчиво развитие на територията ѝ;
- доизграждане и обогатяване на Зелената система;
- осъществяване на строг контрол върху потенциалните източници на замърсяване на компонентите на околната среда;
- изграждане на капацитет и екологично отношение на населението за участието му при решаване на екологичните проблеми на общината;

Програма за опазване на околната среда в община Братя Даскалови 2021 – 2028 г.

- интегрирани подходи при обвързване на въпросите касаещи околната среда, във всички останали сектори за постигане на стратегическите цели: устойчива общинска икономика, качествена жизнена среда и съхраняване и опазване на уникалната природа и околна среда

Конкретните мерки, които трябва да се вземат съобразно приоритетите в развитието на Общината могат да се обобщят в следните категории:

Въздух

- Рехабилитация на общинската и републиканска пътна мрежа с цел да се избегне праховото замърсяване на въздуха от автомобилния транспорт.
- Изграждане на нисковъглеродна енергийна система в общината, прилагане на мерки за енергийна ефективност в жилищни и обществени сгради, намаляване на ресурса за битово отопление и преминаване към екологично чисти алтернативи.

Води

- Изграждане на водоснабдителната и канализационната система и пречиствателни станции.
- Почистване на речните корита и деретата от отпадъци, изграждане на нови подхващания и реконструкция на съществуващите.

Почви

- Създаване на условия за развитие на екоземеделие. Използване на обхванати от стърнища терени с оползотворяване генерираната биомаса за опазване на почвеното плодородие, преодоляване на последиците от засушаванията и възстановяване на влагозадържането на почвите за предотвратяване на кризисни наводнения.
- Въвеждане на децентрализирани практики за оползотворяване на отпадъци за възстановяване на деградирани и ерозирани терени и повишаване на ефективността на залесителните мероприятия.

Отпадъци

- Въвеждане на система за разделно събиране на биоразградими отпадъци, отпадъците от опаковки и други масово разпространени отпадъци.
- Оптимизиране логистиката на съществуващата система за организирано сметосъбиране.
- Изграждане на площадка за строителните отпадъци от общината.

Туризм

- Подобряване на инфраструктурата свързана с опазването на околната среда (транспортна мрежа, електроснабдяване, водоснабдяване, канализация, събиране на отпадъци, комуникация и съобщителна мрежа) в и около селските райони с повишен инвестиционен интерес.

Гори и защитени територии

- Въвеждане на система от мерки за защита на горския фонд и предотвратяване на пожари предизвикани от запалвания на прилежащи стърнища.
- Изграждане на система за управление и мониторинг за постигане на високоефективни залесителни дейности за опазване и възстановяване горите като важно условие за адаптиране и смекчаване на последиците от изменението на климата.

За приоритизиране при изпълнение на целите на общинската програма за опазване на околната среда са използвани следните критерии:

- Влияние върху човешкото здраве;
- Влияние върху качеството на живот на жителите и работещите в общината;
- Влияние върху развитието на икономиката на общината;
- Обществено мнение;
- Изпълнение на национални програми, стратегии и законови разпоредби;
- Степен на влияние и контрол на местните власти.

В настоящият програмен период 2021 – 2028 г., особен акцент се поставя върху въвеждането и изпълнението на Директиви, Регламенти и мерки за привеждане на системата от дейности по опазване на околната среда в съответствие с европейските екологични стандарти, съчетано с добри модели на кръгова икономика. Решаването на многобройните проблеми ще се основава на принципите на устойчивото развитие, намаляване и предотвратяване на риска за човешкото здраве, възстановяване и съхраняване на качеството на основните елементи на околната среда, създаване на устойчиви регионални нисковъглеродни икономики. За целта на територията на общината трябва да се създадат оптимални условия за живот на населението, балансирано съотношение между компонентите на околната среда, здравето на човека и оползотворяване на местните ресурси за стабилно и ефективно икономическо развитие.

4. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Мероприятия и проекти	Срок за изпълнение	Отговорна институция	Източник на Финансиране
Води, дейности по опазване на водите			
Продължаващо подобрене на ВиК инфраструктурата в населените места от общината.	2021-2028 г.	Кмет, Заместник- кмет	ОПОС, ПУДОС, ПРСР, външно финансиране по проекти и програми, републикански бюджет бюджет,

Програма за опазване на околната среда в община Братя Даскалови 2021 – 2028 г.

			ПЧП, Община Братя Даскалови
Извършване на мониторинг на качествата на водата за питейно-битово водоснабдяване	2021-2028 г.	Кмет, Заместник кмет, ст. експерт СИП	Община Братя Даскалови
Периодично почистване руслото на река Омуровска	2021-2028 г.	Кмет, Заместник кмет, организатор дейности „ЧПО“	Община Братя Даскалови
Атмосферен въздух. Запазване качеството на атмосферният въздух.			
Контрол на емисиите от инсталации на промишлени предприятия и стопански субекти и проверка по изпълнение на мероприятията за подобряване на екологосъобразната им дейност.	постоянен	РИОСВ Стара Загора, Община Братя Даскалови, Ръководства на стопанските субекти	Инвестиционните разходи са за сметка на промишлените предприятия и стопански субекти
Обследване замърсяване на атмосферния въздух от автомобилния транспорт.	2018-2020	Община Братя Даскалови, партньори	Общински бюджет, ОПОС
Рехабилитация на улична мрежа в населените места на общината.	2018-2020	Община Братя Даскалови	ПРСР, Общински бюджет, Програми на ЕС
Основни и текущи ремонти на четвъртокласна пътна мрежа на територията на общината.	2018-2020	Община Братя Даскалови	ПРСР 2014-2020г., Общински бюджет
Планиране и извършване на ежегодни мероприятия по залесяване в населените места с декоративни дървесни видове.	Ежегодно	Община Братя Даскалови, организатор дейности „ЧПО“	Собствени средства, спонсорство

Дейности по опазване на земята и почвата. Рекултивация на нарушени терени			
Разработка и въвеждане на система за контрол и опазване на почвеното плодородие, подпочвените води и замърсяване на атмосферата от прекомерната употреба на минерални торове.	2021-2028 г.	Кмет, зам. кмет, кметове на кметства, кметски наместници, ст. экс. СИП, председатели на кооперации	ПРСР, ОПОС, ПУДОС, ОП на ЕС, Община Братя Даскалови
Разработка и въвеждане на система за съхранение на хумусни ресурси генерирани от строителни дейности и тяхното оползотворяване съвместно с резултати от нисковъглеродни практики за оползотворяващи биоразградими отпадъци при рекултивация на нарушени терени и опазване на почвите от ерозия.	2021-2028 г.	Кмет, зам. кмет, кметове на кметства, кметски наместници, ст. експерт СИП, председатели на кооперации	ПРСР, ОПОС, ПУДОС, ОП на ЕС, Община Братя Даскалови
Залесяване на общински горски фонд.	2021-2028 г.	Кмет, км. наместници, организатор дейности „ЧПО“	Общински бюджет, Партньори, НПО и общественост
Залесяване около общинските пътни артерии.	2021-2028 г.	Кмет, км. наместници, организатор дейности „ЧПО“	Общински бюджет, Партньори, НПО и общественост
Подобряване управлението на отпадъците.			
Разработка и въвеждане на измерими индикатори за контрол и мониторинг на системата за	2021-2028 г.	Кмет, зам. кмет, кметове на кметства,	Отчисление по чл. 64 ЗУО, ОПОС, външни проекти, Община Братя

Програма за опазване на околната среда в община Братя Даскалови 2021 – 2028 г.

управление на отпадъците, осъвременяване на действащата общинска програма за управление на отпадъците		кметски наместници, ст. експерт СИП	Даскалови
Закупуване на 1 бр. нов сметоизвозващ камион	2021-2028 г.	Кмет, Заместник- кмет	Община Братя Даскалови/РИОСВ – отчисления чл. 64 ЗУО
Създаване на действаща система за контрол и адекватни мерки за подобряване чистотата на населените места с привличане на местното население, НПО и др.	2021-2028 г.	Кмет, зам. кмет, кметове на кметства, кметски наместници, ст. экс. СИП	Община Братя Даскалови
Въвеждане оптимизирана логистика за разделно събиране на отпадъци и създаване на условия за постигане на заложените национални цели за оползотворяване.	2021-2028 г.	Кмет, зам. кмет, кметове на кметства, кметски наместници, оргн. дейности „ЧПО“	Община Братя Даскалови
Системно почистване на нерегламентирани замърсявания и подобряване на контрола	2021-2028 г.	Кмет, зам. кмет, кметове на кметства, кметски наместници, оргн. дейности „ЧПО“	Община Братя Даскалови, външни партньори и население
Благоустрояване на зелени площи			
Благоустрояване на паркове, зелени площи и зони за отдих и спорт в населените места	2021-2028 г.	Кмет, кметски наместници	Община Братя Даскалови, партньори
„Рехабилитация и реконструкция на площи за широко обществено ползване в общината	2021-2028 г.	Кмет, Заместник- кмет	ПРСР, ОП на ЕС, Община Братя Даскалови и др.

Програма за опазване на околната среда в община Братя Даскалови 2021 – 2028 г.

Почистване на речните корита в населените места и осигуряване на проводимостта на водните течения	текущо	Кмет, кметски наместници, оргн. дейности „ЧПО“	Община Братя Даскалови
Възстановяване на общинските гори от пожари и други природни бедствия	2021-2028 г.	Кмет, заместник кмет	Община Братя Даскалови
Изработване на план за стопанисване и управление на общинския горски фонд	2021-2028 г.	Кмет, заместник кмет	Община Братя Даскалови
Контрол при изсичане на дървесни видове във вододайните зони	2021-2028 г.	Кмет, кметски наместници, оргн. дейности „ЧПО“	Община Братя Даскалови, ДГС
Оптимизирано оползотворяване на отпадната биомаса при извършване на санитарни сечи и премахване на изсъхнали дървета.	постоянен	Кмет, кметски наместници, оргн. дейности „ЧПО“	Община Братя Даскалови, ДГС
Съвместно изпълнение на нисковъглеродни проекти и залесяване с подходящи дървесни видове за стабилизиране и рекултивация на застрашени от ерозия терени	2021-2028 г.	Кмет, кметски наместници	Община Братя Даскалови, ДГС, външно финансиране
Опазване и устойчиво ползване на лечебните растения			
Въвеждане на система за оперативно наблюдение на количествените запаси и степента на ползване на наличните ресурси от диворастващи лечебни растения	2021-2028 г.	Ресорен зам. кмет, кметове на кметства, кметски наместници	Община Братя Даскалови
Разработване и прилагане на мерки за опазване	2021-2028 г.	Ресорен зам. кмет,	Община Братя Даскалови

Програма за опазване на околната среда в община Братя Даскалови 2021 – 2028 г.

надиворастящи лечебни растения		кметски наместници	
Биоразнообразие			
Поддържане инфраструктурата към защитените територии.	постоянен	РИОСВ Стара Загора, ст. екс. СИП	-
Мерки за предотвратяване на горски пожари, забрана за палене на стърнища и гори.	постоянен	Община Братя Даскалови, ДГС Чирпан	-
Теренни проучвания за капацитетните възможности от ресурсите на лечебните растения в общинския поземлен фонд.	2018-2020	Кмет, ресорен зам. кмет,	Община Братя Даскалови
Изготвяне на кадастър и регистрационни карти на лечебните растения, осигуряващи данни за местоположението, границите, размерите, собствеността на находищата, количествени запаси и степен на ползване на ресурсите им.	2018-2020	Ресорен заместник кмет,	Община Братя Даскалови
Поддържане на база данни за защитените територии и обекти на територията на общината.	2018-2020	ст. екс. СИП	-
Шум. Шумово натоварване.			
Разработване и поддържане на база данни за шумовото замърсяване на територията на общината.	2021-2028 г.	Ресорен заместник кмет, ст. екс. СИП	Община Братя Даскалови
Картотекиране на малките обекти на	2021-2028 г.	Ресорен заместник кмет,	Община Братя Даскалови

Програма за опазване на околната среда в община Братя Даскалови 2021 – 2028 г.

източници на шум и контрол над дейността им.		ст. екс. СИП	
Оптимизиране на транспортните схеми - обходни пътни отсечки, пешеходни зони, против шумови заграждения - при необходимост.	2021-2028 г.	Кмет, Ресорен заместник кмет, КАТ	Община Братя Даскалови
Борба със заразните болести по селскостопанските животни.			
Извършване на профилактични дезинфекционни, дератизационни и дезинсекционни мероприятия на общината, свързани със заболяванията предавани по трансмисивен път от кърлежи и кръв смучещи насекоми и гризачи.	2021-2028 г.	Ресорен заместник кмет, ст. екс. СИП, ветеринарен лекар	Община Братя Даскалови
Профилактични дехилминтизации и ваксинации на селскостопанските животни. Мерки за предотвратяване появяването на среди от биоразградими отпадъци създаващи условия за развитие на болестта „кучешка тения“.	2021-2028 г.	Ресорен заместник кмет, ст. екс. СИП	Община Братя Даскалови
Участие на обществеността			
Изграждане на система за извънучилищни практики към училищата за приобщаване към дейностите за опазване на околната среда.	2021-2028 г.	Директори на училища, директор на дирекция администрация	ПУДООС, Училища Община Братя Даскалови
Привличане на неправителствени	2021-2028 г.	Ресорен зам. кмет,	Община Братя Даскалови

Програма за опазване на околната среда в община Братя Даскалови 2021 – 2028 г.

организации с активни позиции за опазване на околната среда за изпълнение на съвместни проекти.			
Организиране на срещи и информационни кампании с населението за запознаването му с екологичните проблеми на общината.	2021-2028 г.	Ресорен зам. кмет, ст. экс. СИП	Община Братя Даскалови
Актуализиране и изпълнение, като и ежегоден отчет на общинската програма за опазване на околната среда.	постоянен	ст. экс. СИП	Община Братя Даскалови
Събиране на актуални данни за състоянието на компонентите на околната среда и информиране на населението.	2021-2028 г.	Ресорен зам. кмет, ст. экс. СИП	Община Братя Даскалови
Други дейности свързани с подобряване на екологичната обстановка в община Братя Даскалови.			
Укрепване на административния капацитет за генериране и управление на проектите в сектор „околна среда“ и финансирани от ОП в програмния период 2015-2020г.	2021-2028 г.	Кмет	ОП на ЕС, Община Братя Даскалови
Създаване на познания и стимули в населението за въвеждане на система за разделно събиране на отпадъците.	2021-2028 г.	Община Братя Даскалови	Община Братя Даскалови
Кампании за повишаване на общественото съзнание „за чиста	2021-2028 г.	Община Братя Даскалови	Община Братя Даскалови

околна среда“ за оползотворяване и намаляване на количествата отпадъци за депониране.			
---	--	--	--

5. Организация и изпълнение на програмата

Организацията за изпълнението на общинската програма за опазване на околната среда може да се определи като процес на системно планиране, събиране и анализ на информация и данни, разработване на проекти, кандидатстване за финансиране, реализация на одобрените проекти и редица други контролни и съпътстващи дейности. В този смисъл е целесъобразно общината да разработи и прилага единна стройна организация за изпълнението на програмата, в която са ясно определени отговорниците за заложените проекти и дейности.

За установяване на степента на изпълнение на целите на Общинската програма за опазване на околната среда се предвижда система за наблюдение и оценка, която ще работи при условията на:

- Използване на показатели за наблюдение и оценка;
- Съответствие с принципите на публичност, прозрачност и равнопоставеност.

Наблюдението и оценката следва да проследяват ежегодно до каква степен са изпълнени

конкретните задачи (чрез показателите) за постигане целите на ОПООС и спазени ли са тези основни принципи. В случай, че не са изпълнени задачите за съответния период или не са съблюдавани принципите на публичност, прозрачност и равнопоставеност се извършва анализ на причините за това и какви действия следва да бъдат предприети с оглед на тяхното реализиране.

За наблюдение и оценка на изпълнението на ОПООС, координиращ орган е РИОСВ. По отношение реализацията на заложените в Програмата цели и мероприятия, основната дейност за координация, изпълнение и отчет е задължение на еколога на общината.

При необходимост, може да се извършва актуализация на програмата, свързана с възникнали нови обстоятелства и документи. Да се представя ежегоден отчет за изпълнението пред Общинския съвет и РИОСВ, съгласно разписаното в екологичното законодателство.

Основните източници за финансиране на екологични проекти са:

- Общинския бюджет;
- Държавния бюджет;
- Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда;
- Националния доверителен екофонд;
- Кохезионен фонд;
- Европейски фонд за регионално развитие;
- Финансови ресурси по линия на МОСВ;

- Програма за развитие на селските райони
- Оперативни програми на ЕС
- Специализирани кредитни линии на банкови институции;
- Грантови схеми – Кръгова икономика
- Споразуменията за двустранно сътрудничество;
- Международни организации, финансови институции и др.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

При планиране и провеждане на националната политика в областта на околната среда за Министерството на околната среда и водите водеща е позицията, че реализирането на тази политика е единствено възможно при пълно взаимодействие с местните власти, те са най-добре запознати със състоянието и проблемите на околната среда на територията на съответната община и решаващ е приносът им при разработване и прилагане на националната политика в областта на околната среда. Ето защо разработването на един важен документ като Общинска програма за опазване на околната среда е важна стъпка за ефективното прилагане на законодателството в областта на околната среда на местно ниво.

ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ В ОБЩИНА БРАТЯ ДАСКАЛОВИ

Във връзка с изискванията на чл. 50, т. 3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР, ДВ бр. 29/2000 г. посл.изм. ДВ. бр.96 от 1 Декември 2017г. и Наредба №2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения (ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г.) към Общинската програма за опазване на околната среда на община Братя Даскалови за периода 2018-2020г. е разработен настоящият Раздел „Лечебни растения“. С раздела „Лечебни растения“ се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване и картотекиране на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението. Разделът включва информация за видовете лечебни растения, режимът на тяхното ползване. Разделът представя и информация за необходимите мерки за опазване на лечебните растения и техните местообитания и находища.

По смисъла на Закона за лечебните растения „лечебни“ са тези растения, които могат да бъдат използвани за получаване на билки. „Билки“ са отделни морфологични растителни части или цели растения, както и плодове и семена от тях, които в свежо или изсушено състояние са предназначени за лечебни и профилактични цели, за производство на лекарствени продукти, за хранителни, козметични и технически цели.

На основание чл.46 от ЗЛР, кметът на общината ръководи изпълнителната дейност на общината във връзка с ползването, опазването и култивирането на лечебните растения, като:

- организира изпълнението на дейностите по отношението на лечебните растения, включени в общинската програма за опазване на околната среда,

Програма за опазване на околната среда в община Братя Даскалови 2021 – 2028 г.

- издава разрешителни за ползване на лечебни растения от земи, води и водни обекти – общинска собственост,
- издава удостоверения за билките от култивираните лечебни растения,
- предоставя на Министъра на околната среда и водите информация за нуждите на наблюдението и оценката на лечебните растения и на създаването и поддържането на специализираните карта и регистър за тях.

В последните години значително нарасна интереса към лечебните растения. Те са били и си остават ефективно средство при лечението на редица заболявания. Растенията са достъпна и евтина суровина за приготвянето на лечебни препарати, чайове, напитки и др.

Съществуващата в страната икономическа криза принуждава значителен брой хора да събират билки и плодове с търговска цел.

От билките с търговско значение добивани от горския фонд в по-големи количества се събират: шипка, жълт кантарион, мащерка, липов цвят, смрадлика и др., а най-често култивираните видове лечебни растения са: диланка, медицинска ружа, мента, маточина, бял трън, градински чай и по-рядко бял риган, татул, жълт мак и други.

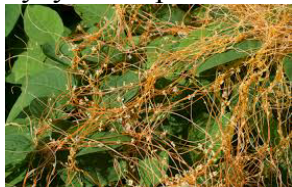
На територията на община Братя Даскалови няма пунктове за изкупуване на билки.

На Таблица 1 е представена основна информация относно най-често срещаните лечебни растения, разпространени на територията на община Братя Даскалови:

Лечебно растения	Използвани части с лечебна цел	Местонахождение (землище, местност)	Срещаемост
<i>Tilia parvifolia</i> дребнолист на липа 	Цветовите с прицветниците и листа	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Единично или на петна край пътища и населени места
<i>Tilia grandifolia</i> адролистна липа	Цветовите с прицветниците и листа	Повсеместно в землищата на населените места на територията на	Единично или на петна край пътища и населени места

		общината	
<i>Tilia tomentosa</i> сребролистна липа 	Цветовете с прицветниците и листа	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Единично или на петна край пътища и населени места
<i>Achillea sp.</i> бял равнец 	Събират се облистените цветоносни стебла и цветните кошнички по време на цъфтеж	На петна	Среща се по ливадите
<i>Artemisia abrotanum</i> Пелин 	Използват се листата	На петна	Среща се предимно по поляни, из храсталаци, по тревисти и каменливи места.
<i>Galium verum</i> енъвче 	Цветове и стръкове	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Среща се предимно по поляни
<i>Capsella bursa – pastoris</i> овчарска торбичка 	стрък	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Ливади и тревисти места, край пътища
<i>Chamomilla recutita</i> обикновена лайка 	цвят	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Ливади и тревисти места, край пътища
<i>Cichorium intybus</i> синя жлъчка	Използва се надземната част на растението	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Ливади и тревисти места, край пътища

			
<i>Clematis vitalba</i> повет 	Използва се надземната част на растението	На петна	Расте при варовити почви
<i>Atropa belladonna</i> лудо биле 	Използват се листата и корените по време на цъфтеж	На петна	Сенчести места, гори
<i>Agrimonia eupatoria</i> лечебен камшик 	Цветове и стръкове	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Расте по тревисти места и храсталаци
<i>Arctium lappa</i> репей 	Използва се коренът	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Среща се до огради и пътища
<i>Cornus mas</i> дрян 	Събират се плодовете	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Подлес в гори, храсталаци и тревисти склонове
<i>Cotinus coggygria</i> смадлика 	За лечебни цели се използват листата	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Сухи и каменливи почви, из храсталаци
<i>Crataegus monogyna</i> червен глог 	В лечебната практика се използват цветовете, листата и плодовете	На петна	Храсталаци и гори край полски пътеки

<i>Sambucus nigra</i> черен бяз 	Цвят и плод	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Влажни и сенчести места
<i>Sambucus ebulus</i> тревист бяз 	Цвят и плод	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	На петна край пътища и населени места
<i>Cuscuta europea</i> кукувича прежда 	Използва се надземната част на растението	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Среща се близост до храсталаци, близо до копривата и хмела
<i>Euphorbia cyparissias</i> обикновена млечка 	Използва се надземната част на растението	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Среща се край къщите, в дворовете, запустели места и склоновете на доловете.
<i>Urtica dioica</i> обикновена коприва 	Използват се коренището и листата	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	На петна върху влажни и богати почви
<i>Verbascum densiflorum</i> лопен 	Използва се венчето с прикрепените към него тичинки без чашката	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	сухи тревисти места, песъчливи и каменливи склонове, по необработваем и площи
<i>Tussilago farfara</i> подбел 	Използват се листата	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Влажни ронливи места

<i>Taraxacum officinale</i> глухарче 	Използва се надземната част, коренището и цветните кошнички	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Повсеместно разпространено
<i>Galium odoratum</i> лазаркия 	Използва се надземната част на растението	На петна	Среща се в сенчести гори в предпланински райони
<i>Hypericum perforatum</i> жълт кантарион 	Събира се горната част на стъблото с листата и цветовете	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Сухи тревисти и каменливи места, горски поляни
<i>Melissa officinalis</i> маточина 	Листата и цъфтящите връхни части на стъблото	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Влажни места около населените места, разреден и храсталаци и горски поляни
<i>Malva sylvestris</i> слез 	Използва се надземната част на растението	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Расте по тревисти места в равнините
<i>Thymus sp. diversa</i> мащерка 	Цветове и стръкове	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Слънчеви скалисти места и поляни
<i>Prunus spinosa</i> трънка 	Използват се цвят и плод	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Низините, из храсталаци, в дъбовите гори, по сухи и каменисти места
<i>Robinia</i>	Използват се	Повсеместно в	Среща се на

<i>pseudoaccacia</i> бяла акация 	цветовете	землищата на населените места на територията на общината	сухи и слънчеви места
<i>Salix alba</i> бяла върба 	Използва се кората	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Среща се край реки и блата в цялата страна
<i>Rubus caesius</i> полска къпина 	Събират се плодовете и листата	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Полската къпина се среща в ниския и среден планински пояс до височина 1600 м
<i>Primula veris</i> лечебна иглика 	Цветове и стръкове	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Расте по ливади, храсталаци, поляни и гори.
<i>Veronica officinalis</i> лечебно великденче 	Цветове и стръкове	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Тревисти и влажни места, покрай пътища
<i>Plantago major</i> широколистен живовляк 	Използва се надземната част на растението	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Расте из ливади и пасища, по сухи тревисти и пясъчливи места край пътища и огради
<i>Plantago lanceolata</i> ланцетовиден живовляк 	Използва се надземната част на растението	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Расте из ливади и пасища, по сухи тревисти и пясъчливи места край пътища и огради
<i>Trifolium pratense</i>	Използва се	Повсеместно в	Тревисти,

ливадна детелина 	надземната част на растението	землищата на населените места на територията на общината	влажни места
<i>Viola odorata</i> миризлива теменуга 	Използва се надземната част на растението	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Среща се навсякъде при надморска височина до 1000 метра.
<i>Chelidonium majus</i> змийско мляко 	Цветове и стръкове	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Каменисти, сенчести и открити влажни места
<i>Eryngium campestre</i> полски ветрогон 	Надземната част която се бере по време на цъфтеж	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Среща се много често по пасища и сухи тревисти места
<i>Fragaria vesca</i> горска ягода 	Цветове и стръкове, листа	На петна	Среща се в иглолистните и широколистните гори
<i>Ononis sp.</i> гръмотрън 	Използват се корениите	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	сухи, тревисти и пясъчливи места, по бреговете на реките
<i>Rosa canina</i> обикновена шипка 	Събират се плодовете	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Из храсталаци, гори и каменливи места
<i>Polygonum aviculare</i> пача трева 	Използва се надземната част на растението	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	тревисти места, край пътища и огради

<i>Urtica dioica</i> коприва 	Използва се надземната част на растението	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	тревисти, влажни места, покрай пътища, огради и реки
<i>Mentha arvensis</i> полска мента 	Използва се надземната част на растението	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Среща се на влажни места
<i>Raeonia peregrina</i> червен божур 	Използват се семената, венчелистчета и корените (грудки)	На петна	Храсталаци, сух и и каменисти места
<i>Stachys officinalis</i> лечебен ранилист 	Използват се стръкове и коренището	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Среща из пасища, ливади и открити местности
<i>Malva sylvestris</i> слез 	Стръкове по време на цъфтеж	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Среща се в градини и буренливи места, край пътища
<i>Melilotus officinalis</i> жълта комунига 	Надземната част на растението	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Среща се из посеите и покрай пътищата

Лечебните растения подлежат на опазване и устойчиво ползване по силата на Закона за лечебните растения.

На териториите, защитени съгласно Закона за защитените територии, изрично се забранява събиране на растения и разпознаваеми части от тях.

Ползването на лечебните растения и техните ресурси включва:

- събирането на билки от диворастващи и култивирани лечебни растения;
- придобиването на билки за първична обработка или преработка;

- събирането на генетичен материал от диворастващи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящата програма. Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на разрешително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Разрешително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - общинска собственост. Разрешително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината. Разрешителното задължително придружава събраните билки до и в билкозаготвителния пункт и складовете към него. Съгласно чл. 22 от Закона за лечебните растения разрешително за ползване на лечебните растения се издава от:

1. директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват - когато ползването е от горски територии - държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор - след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство;
2. кмета на общината, когато ползването е от:
 - а) земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;
 - б) територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;
 - в) земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; разрешително се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за прехвърлянето му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне;
3. областния управител, когато ползването е от земеделски земи - държавна собственост, в границите на населените места и в поземления фонд, след заплащане на такса в областната администрация;
4. директора на дирекцията на националния парк, когато ползването е от териториите и акваториите на националните паркове, след заплащане на такса в съответната дирекция;
5. лице с висше лесовъдско образование, оправомощено от кмета на съответната община и регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии - общинска собственост, след заплащане на такса в общината, както и за такива, предоставени на общината за управление въз основа на договор;
6. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горски територии, за което горско сдружение е сключило договор;
7. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии извън посочените в т. 1 и 5, за които собственикът има сключен договор за конкретния имот.

Съгласно чл. 24, ал. 1 от Закона за лечебните растения таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - държавна собственост, се определят с тарифа, одобрена от Министерския съвет. Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите по ал. 1. Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за: плановите документи; дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища; научни изследвания и наблюдение на лечебните растения; изграждане и поддържане на специализираните карта, регистър и информационна система за лечебните растения; култивиране и преработка на лечебните растения; обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения; други дейности, свързани с управлението и контрола по Закона за лечебните растения.

Позволителното за ползване се издава на билкозаготвител - юридическо лице, или на физическо лице, което събира билки за продажба или генетичен материал от лечебни растения, и определя: вида на ползването; разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части; района или конкретното находище; начина на ползване; срока на ползване; други условия, свързани с опазване на находището; лицата, извършващи ползването, ако те са различни от титуляра на позволителното. Позволителното се издава преди осъществяване на ползването.

Съгласно Допълнителните разпоредби от Закона за лечебните растения, билки за лични нужди са количества билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва:

- корени, коренища, луковици или грудки - до 1 кг;
- стръкове - до 2 кг;
- листа - до 1 кг;
- кори - до 0,5 кг;
- цветове - до 0,5 кг;
- семена - до 0,1 кг;
- плодове - до 10 кг;
- пъпки - до 0,5 кг;
- талус - до 1 кг.

Начини на използване на находищата

Съгласно чл.5 от **Наредба № 2** е недопустимо събиране на билки в количества, надвишаващи стойностите определени, като процент от наличните в находището запаси:

- корени, коренища, грудки и луковици от видовете, които лесно възстановяват ресурсите си – до 70%;
- корени, коренища, грудки и луковици от видовете, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия – до 40%;
- кори, листа и стъблени пъпки – до 40%;
- листа – до 70%;
- за стръкове – до 70%

Програма за опазване на околната среда в община Братя Даскалови 2021 – 2028 г.

- за цветни пъпки, цветове, съцветия и цветни кошнички, плодове и семена до 70% за едногодишните и до 80% за многогодишните видове.

Съгласно чл.6, ал.1 от Наредба № 2 експлоатацията на находищата се редува с период на възстановяване на ресурсите. Съгласно чл.6, ал.2 продължителността на периода за възстановяване е следния:

- при събиране на корени и коренища при видове, които лесно възстановяват ресурсите си – 2 год.;
- при корени и коренища при видове, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия – 3 год.;
- при събиране на грудки – 2 год.;
- при събиране на листа – 1 год.;
- при събиране на стръкове от видовете, които трудно възстановяват ресурсите си – 4 год.;
- при събиране на съцветия от иглика лечебна – 2 год.

Съгласно чл.6, ал.3 от Наредба № 2 не е необходим период за възстановяване при събиране на следните видове билки:

1. коренища от вълча ябълка обикновена, коприва, орлова папрат, репей и троскот;
2. стръкове от видове, които лесно възстановяват ресурсите си (ветрогон полски, великденче лечебно, вратига, дяволска уста обикновена, звъника лечебна, змийско мляко, коприва, кучешко грозде черно, пчелинок обикновен, равнец хилядолистен и др.);
3. цветни пъпки, цветове и съцветия (бъз черен, глог червен, лайка, липа - дребнолистна, едролистна и сребролистна, подбел, равнец хилядолистен, слез горски и др.);
4. плодове и семена с изключение на тези по чл.6 ал. 2, т. 7. Ежегодно със своя заповед Министъра на околната среда и водите на основание на чл. 10., ал. 1, 2 и 3 от Закона за лечебните растения определя допустимите за събиране от естествените находища, извън територията на националните паркове, количества от следните видове билки: Божур червен (*Paeonia peregrina* Mill.), Зърнастец елшовиден (*Frangula alnus* Mill.), Иглика лечебна (*Primula veris* L.), Катарника, пелин бял (*Artemisia alba* Turra), Лазаркиня, еньовче ароматно (*Galium odoratum* (L.) Scop.), Лудо биле, старо биле (*Atropa belladonna* L.), Ранилист лечебен (*Betonica officinalis* L.), Решетка безстъблена (*Carlina acanthifolia* All.), Тлъстига лютива, жълто прозориче (*Sedum acre* L.), Трън кисел (*Berberis vulgaris* L.), Шапиче (*Alchemilla vulgaris* complex).

Съгласно Заповед №РД – 77/09.02.2016г. на Министъра на околната среда и водите за специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през 2016г. допустими за събиране са следните видове билки:

- Божур червен;
- Иглика лечебна;
- Ранилист лечебен;
- Зърнастец елшовиден;
- Катраника, пелин;
- Лазаркиня, еньовче ароматно;

- Лудо биле, старо биле;
- Решетка безстъблена;
- Тлъстига лютивка, жълто прозориче;
- Трън кисел;
- Шапиче.

Със заповедта се забранява събирането в националните паркове на горепосочените видове лечебни растения. Забранява се и разпределението на билки от горепосочените видове лечебни растения на билкозаготовителни пунктове, които не отговарят на изискванията на Наредба №5 от 19.07.2004 г. на МЗ, обн. ДВ, бр. 85 от 28.09.2004 г. На територията на цялата страна е забранено събирането на билки от следните видове лечебни растения от естествените им находища: Бенедиктински трън, пресечка (*Chicus benedictus* L.), Волски език (*Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm.), Горицвет пролетен (*Adonis vernalis* L.), Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L.), Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.), Изтравниче, страшниче (*Asplenium trichomanes* L.), Исландски лишей (*Cetraria islandica* (L.) Ach.), Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis* L. ssp. *aristatus*), Какула едрочветна (*Salvia tomentosa* Mill.), Копитник (*Asarum europaeum* L.), Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng), Момина сълза (*Convallaria majalis* L.), Оман бял (*Inula helenium* L.), Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucinum Flavum* Crantz), Пелин сантонитов (*Artemisia santonicum* L.), Пирински/Мурсалски/Алиботушки чай (*Sideritis scaedica* Grisb.), Пищялка панчичева (*Angelica pancici* Vand), Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.), Риган бял (*Origanum vulgare* L. Ssp. *Hirtum* (Link) *letsvaart*), Ружа лечебна (*Althaea officinalis* L.), Салеп (*Orchis* sp. *diversa*), Смил жълт (*Helichrysum arenarium* (L.) Moech.), Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia inundata* (L.) Bernh = L. *selago*), Цистозира (*Cystoseira barbata* (Good et Vood) Ag.).

Посочените в заповедта на Министъра на околната среда и водите ограничения и забрани не се отнасят за количествата билки, събирани за лични нужди.

Със Заповед № РД – 88/16.02.2001г. на министъра на околната среда и водите са определени условията и реда за разпределение на количествата билки, получавани от естествените находища на лечебните растения под специален режим на опазване и ползване.

За издаването на разрешителни на територията на община Братя Даскалови се осъществява контрол по отношение на:

- Уведомяване на РИОСВ Стара Загора за организираните билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях от съответния билкозаготвител;
- Водене на книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в РИОСВ Стара Загора;
- Периодични проверки на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;

Програма за опазване на околната среда в община Братя Даскалови 2021 – 2028 г.

- Спазване на законоустановения срок - до 31 януари за представяне в РИОСВ Стара Загора обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки, както и за складовите наличности;
- Водене на регистър на издадените разрешителни за ползване на лечебни растения на територията на община Братя Даскалови;
- Изпълнение задълженията на всеки ползвател на лечебни растения след приключване и по време на ползването им;
- Отнемане на разрешителното за ползване със заповед на кмета на общината, при настъпило увреждане или унищожаване на находищата на лечебни растения в резултат от дейността на титуляра на разрешителното за ползване.

Ползвателят на разрешителното за ползване на лечебни растения е длъжен:

- Да не се допуска ползване на лечебните растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Да не допуска ползване на защитени от закона лечебни растения;
- Да почиства прилежащите територии след приключване на ползването;
- След изтичането на посочените в разрешителното срокове да не се разпорежда с останалите не добити лечебни растения, които заедно със заплатените такси остават за общината;
- При извършване на ползването да носи винаги в себе си разрешителното.

Такси, които се заплащат за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти – общинска собственост се приемат с решение на общински съвет.

Образец:

ОБЩИНА.....
(Адрес).....тел.факс

ПОЗВОЛИТЕЛНО №..... от
за ползване на лечебни растения

На основание чл. 21, ал.2, чл.22, т.2 и чл. 24, ал. 2 от Закона за лечебните растения и Решение № от..... на Общинския съвет за определяне на таксите, разрешава се на, гр. (с.)....., ул. № област....., ЕГН..... да ползва в землището на гр. (с.)....., местност, находище....., лечебни растения, както следва:

№	вид на ползването	мярка	количество	такса за 1 кг (лв)	обща такса (лв.)

Всичко
словом.....

при следните условия:

срок за ползване:.....

начин за събиране на билката.....

препоръчителни инструменти.....

изисквания за опазване на находището.....

други.....

(Условията могат да бъдат разработени по-подробно, както е при позволителните за горския фонд.)

Кмет.....

Позволителното се издава преди осъществяване на ползването.

Образец:

УДОСТОВЕРЕНИЕ ЗА БИЛКИ ОТ КУЛТИВИРАНИ ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ

На основание чл.46 т.3 от Закона за лечебните растения, Община издава настоящото удостоверение в уверение на това, че в имот №....., в землището на с., община, област....., на площ отдка, е създадено култивирано насаждение от
(вид на лечебното растение)

От горе описаната земя за година са произведени следните количества и видове билки
Описва се вида на билките – коренища, лист, стрък, плод от
(вид на лечебното растение)

- 1.....в количествокг в сурово състояние
- 2.....в количество.....кг в сурово състояние
- 3..... в количество.....кг в сурово състояние

Горе	описаните	билки	са	предоставени	на
.....					
.....					
.....					

(посочва се име, презиме, фамилия, л.к. №, постоянен адрес на физическото лице или наименование, адрес на регистрация/управление, код по булстат, данъчен номер на билкозаготвителя, регистриран по търговския закон)

Дата

Кмет на Община :.....